

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 240

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

1849

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA:
Strada Zrinyi Nrul 1/a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Spre orientare!

Cu câteva zile în urmă, „Drapelul”, organul lugojan al partidului nostru național, în o serie de articole a ridicat o seamă de chestiuni de interes vital pentru politica partidului nostru și a indicat soluții cari au nedumerit toate cercurile noastre. Până la o apropiată ocaziune ne mărginim de data asta să resumăm lapidar concluziunile la cari a ajuns autorul acestor articole și să ne facem observațiile ce se impun în modul cel mai imperios din punctul de vedere bine lămurit al intereselor noastre politice superioare.

„Drapelul” crede, că programul nostru național, așa cum ne-a rămas în precizarea ce i-s-a dat la 1881, nu mai răspunde exigențelor politice de azi. În consecință, indică necesitatea unei adaptări a programului la exigențele zilelor noastre.

Pornind apoi dela falșa premisă, că prin intrarea lui în activitate parlamentară, partidul nostru a părăsit linia de intransigență a atitudinii sale din trecut — părăndu-i-se chiar natura luptelor parlamentare purtate de deputații noștri rezultată din acest criteriu — crede în necesitatea unei schimbări a atitudinilor noastre în sens transacționist, pentru o mai reală și mai efectivă înaintare spre înfăptuirea revendicărilor noastre. Credința aceasta și-o întemeiază și pe faptul că în sânul masselor maghiare se pot observa în timpul din urmă arome curente și grupări mai favorabile nouă și având sorțile viitorului.

Față de aceste păreri datorite unei inspirații puțin norocoase în situația noastră de azi și proprii numai să aducă multă zăpăceală în opinia noastră publică, trebuie să constatăm, spre lămurirea și orientarea tuturor soldaților credincioși ai partidului, următoarele:

Partidul nostru național nu cunoaște de cât exigențele unei vieți naționale românești libere, în senzul desăvârșit al cuvântului și crede cu tărie, că aceste exigențe sunt sintetizate deplin în programul dela 1881. Acest program deschide cele mai întinse terenuri de muncă națională pentru toți membrii partidului și în consecință, pretinsa necesitate a unei adoptări la „exigențele de azi”, e, în cel mai bun caz, lipsită de orice temei logic.

Prin intrarea deputaților noștri în lupta parlamentară n'a fost părăsită linia de intrans-

igență a atitudinii din trecut, ci, dimpotrivă, demarcată în mod cu mult mai luminos această linie. Pentru că solicitarea desideratelor noastre prin lupte parlamentare, nu poate să însemneze încă introducerea unui spirit transacționist în ce privește atitudinea partidului nostru. — luptele deputaților noștri inspirându-se numai și numai din programul partidului. Și noi numim intransigență spiritul acestui program și nu cunoaștem alta. În consecință, stăntem ferm convinși, că numai căldușile luptele noastre de acest spirit vor putea să realizeze toate idealurile noastre naționale, — fie cât de târziu.

Că ce nevoie ar avea partidul nostru de o atitudine în sens transacționist, când potrivnicii noștri nu sunt numai tot atât de statornici în „intransigența” lor față de noi, ca și în trecut, ci de-adreptul „transcendențali”, (cum i-a numit, perfect, Eminescu), — căci neagă până și dreptul nostru la existență națională, — mărturisim, că nu înțelegem... Și nu înțelegem îndeosebi astăzi, când cursul mare al politicii monarhiei ne spune, că de mult, înțelepciunea politică, nu ne-a indicat mai precis atitudinea pe care o respectă azi conducerea partidului nostru.

Oricât de mult ar dura, deci, suntem nevoiți a constata, că atât „Drapelul”, cât și „Gazeta Transilvaniei”, — care s'a făcut ecoul părerilor din „Drapelul” — au făcut un rău serviciu intereselor noastre politice și, în același timp, unul bun transfugilor noștri, cari au primit astfel un neașteptat stimulent în criminala lor muncă de distrugere.

Suntem convinși, că n'a fost nimic mai departe de intențiile numitelor organe ale partidului, decât acest nebanuit stimulent și că nu vor considera aceste declarații ale noastre decât ca provenite din datoria ce ni-se impune de-opotrivă tuturor. Și oricât de aspră uneori această datorie, ea pornește din o înaltă iubire pentru interesele noastre românești și pentru toți căți luptă sub același drapel cu noi.

Sinoadele bisericei ortodoxe

Au reușit guvernele șoviniste mai proaspete să facă adânci spărturi în toate cetățile care adăpostesc sufletul românesc: în școala noastră săracă, — culminând navala prin faimoasa lege a contelui Apponyi, — iar în biserică prin congrua cea făcătoare de minuni, cea imblânzitoare de caractere.

Amestecul statului prin congruă în biserică noastră și prin legea lui Apponyi în școală l-am primit mai mult de nevoie — și am fi fost îndreptățiți să-l pretindem dacă iel nu venea în numele pretențiilor naționale a tot acaparatoare. Dupăce însă nu ne-am putut lipsi de el, trebuie să-l socotim, precum este, dreptul nostru — să-l pretindem!

Iar asta o putem face astăzi numai opunând cuvenita rezistență șovinismului maghiar, tăind calea pretențiilor „națiunii” în biserică și școala noastră — adăpostitoarea sufletului național.

Prin banii statului, cari, la urma urmei, dela noi ne vin nouă, guvernele șoviniste urmăresc coruperea persoanelor... Ajutorul bagatel de 100.000 coroane dat de guvernul coaliției celor 3 consistoare ortodoxe române e destinat numai persoanelor și prin acest dar destul de modest pentru o biserică de 1.800.000 credincioși, față, spre pildă, de ajutorul de 5.000.000 primit de biserică protestantă, statul, dacă nu reușește să-și facă creaturi în biserică noastră, speră și, din nenorocire, reușește adeseori, să sugrume orice pornire spre activități menite pentru binele național al celor păstoriți.

Atunci însă, când, din fericire pentru noi și biserică noastră, persoanele nu vreau să slujească scopurilor de cucerire ale maghiarismului în numele căruia lucrează toate guvernele acestei țări, ajutorul se taie unuia ori altuia, cum de altfel ne e dat să înregistrăm cazul revoltător al d-lor Ciogariu și V. Goldiș, cărora li-se retrag acum salariile în sumă de 8920 cor.

Sinoadele sunt chemate a face cu hotărâre față, măcar acum în ceasul al 12-lea, acestor stări insuportabile cari tind să se înrăutățească din an în an și cari numai prin aceea că sunt îngăduite din partea noastră măresc îndrăsneala vrăjmașului. Biserica trebuie să răspundă energic pentru ca să primească guvernul, odată pentru totdeauna, convingerea, că sunt anumite lucruri sfinte, de cari nu se poate apropia. Afirmarea tot mai accentuată a caracterului național al bisericei noastre în fața amestecului nelegiuit al tuturor guvernelor se impune — iar servitorii medești ai bisericei din sate și noi toți credincioșii vom fi datorii să urmărim exemplul, ne vom supune cu plăcere, va trebui să ne supunem

poruncei care ne vine prin pildă dela o înaltă corporație bisericească. Preoțimea noastră, în ale cărei rânduri individualitățile luminoase, pe cari le-au avut alte generații, se împuținează — e datoare să se reculegă.

Și nu prin sacrificiile unor singuratici rămași, împotriva tuturor vicisitudinilor vremii întregi ai neamului lor, ci prin jertfa tuturor se poate birui.

Este momentul suprem pentru o reculegere — și sinoadele prin activitatea lor, pe care o dorim bogată și rodnică, sunt chemate să facă începutul unei regenerări în viața noastră bisericească și școlară.

Experiențele trecutului recent ne-au dat trista dovadă, că înalții noștri păstori nu mai privesc spre turma lor cu iubirea și încrederea care a trezit în sufletele părinților noștri hotărâre din cele ce lasă urme în paginile istoriei și că în momente de primejdie pentru biserica, pentru naționalitatea noastră așteptăm înzadar un semn dela Ei.

Semne de viață nouă se cer dela acei cari pot să tresară de viață. Discuții isvorite dintr-o serioasă preocupare pentru interesele bisericești și școlare ale poporului nostru dorim să îmbogățescă activitatea sinoadelor celor trei diecese — și soluții norocoase pentru deslegarea atâtor probleme, pe care amestecul dușman nu pregetă a le încălci — apoi *fapte*.

Pentru a contracara acțiunea nefastă a inspectorilor de stat în școala noastră primară, sinoadele diecezane s'ar cuveni să se gândească acum serios la creierea inspectoratelor școlare, cari veghind asupra bunului mers al învățământului vor putea să și apere părăsita noastră școală și pe servitorii ei.

Dorim apoi ca trădătorii de neam și toate sufletele palide din sânul sinoadelor să simtă pe lângă hotărârea nestrămutată a celor vrednici pentru muncă națională disprețul cuvenit și ura noastră pe cât de puțin evanghelică, pe atât de legitimă.

Lumina, credința tare și hotărâre pentru fapte măntuitoare așteptăm dela sinoadele celor trei dieceze ortodoxe.

INTERNE

DL. C. STERE, ne trimite următoarele:
Domnule Director!

Continuu să primesc felicitări din partea fraților din Ardeal și Ungaria, cari cu multă stăruință îmi dau titlul de „împăciuitor”. Deși aceste felicitări sânt în mare parte nemeritate. Vă rog să dați ospitalitate acestor rînduri ca să-mi exprim mulțumirile mele adânci pentru cinstea ce mi-se face.

În realitate însă nu sânt un făcător de minuni, și desigur eforturile mele nu ar fi dat nici un rezultat dacă nu aș fi întâmpinat atâta bună bună-voință și în acelaș timp, atâta simțire românească la toți fruntașii noștri, cum sânt D-nii T. Mihali, R. Cloroșariu, I. Maniu, Alex. Vaida, Aurel Vlad, Oct. Goga, V. Goldis, Raicu, etc. etc..

Înțelepciunii și simțului lor de datorie se datorește în primul rând, „pacea din Arad”. De altfel, cu cei mai mulți dintre dâșii mă leagă o vechie prietenie, ceea ce ni-a și îngăduit să întărim cu succes.

Primiți, Domnule Director, etc.
Iași, 10 aprilie 1912.

C. Stere.

Ședința Camerii. În mijlocul unui interes mai scăzut s'a continuat și în ședința de azi obstrucția tehnică. Discuția la reformele militare a fost deci din nou zădărnicită.

La sfârșitul ședinței deputatul Polónyi Géza a interpellat pe primul ministru în chestiunea stărilor din Croația, precum și în chestiunea manifestului regal dela 29 martie, cerând destăinuirea punctelor de vedere cari au necesitat procedeu de reacționare a guvernului.

Absolutismul din Croația. Cunoscutul politician austriac *Tezner* a publicat un foarte interesant articol în ziarul „Zeit”, despre absolutismul din Croația. În acest articol documentează că întrucât camera croată, în decurs de 3 luni dela dizolvarea ei nu e pusă în poziția de ași trimite deputații săi în camera maghiară, în acest caz e violat capitulul 34 din pactul maghiaro-croat dela 1867. Neînd reprezentată Croația în parlamentul din Budapesta, camera maghiară nu mai poate fi considerată de egală cu Reichsrathul, ba această cameră nu mai e în poziția legală de a trimite delegați, deci convocarea delegațiilor în acest caz

este ilegală. Cu chestia aceasta constituțională se va ocupa și Reichsrathul, deci ori cât de răcoare le este maghiarilor, ca Reichsrathul să se ocupe de chestiile lor interne, parlamentul austriac va fi silit din punct de vedere juridic a se ocupa de absolutismul din Croația.

Delegațiile. Delegațiile vor fi convocate pe 25 l. c. Atât durata ședințelor, cât și ordinea obiectelor de dezbateră se va fixa în o consfătuire ce va avea loc duminică ce vine în Viena și la care va lua parte contele Khuen și miniștrii comuni. În ședințele delegațiilor, mai mulți delegați din partidul creștin-social vor aduce în discuție și chestia suspendării constituției croate.

Învățătorii de stat contra șovinismului. Citim în ziarul „Deutschungarischer Volksfreund” de sub conducerea distinsului naționalist german Victor Orendi Hommenau, un raport de mare interes despre salarizarea și scartea învățătorimeii și despre atitudinea învățătorimeii ungurești față de șovinismul practicat în școlile populare.

Câtă vreme statul de oficanții mai înalți ai săi se îngrijește dându-le salare relative bune, 32.000 de învățători sunt lăsați în grația sau disgrația guvernului și trebuie să se mulțumească cu un salar de cerșitori. Învățătorii, cari au să însușeze câte 80—100 de școlari primare, după un lung timp de serviciu ca suplenți fără salar, anual 800—1000 cor., învățătorii suplenți 400—600 cor., ba nu e raritate nici profesorul care după un serviciu de 20—25 ani trebuie să fie mulțumit cu un salar de 1400—2400 cor. Pe lângă aceasta învățătorul trebuie să tremure vesnic, că-și va perde pâinea. Și vai de acel învățător, care nu poate arăta la școlari succesul cerut „în limba de stat maghiară”, cerut de legea apopyoniană! Și dacă nu e în stare de a infiltra școlariilor „în mod suficient” cunoștința limbii maghiare este la moment suspendat și trebuie să se bucură, dacă nu e pus în cercetare pentru o „ținută dușmănoasă statului”. Numai în anul trecut s'a întâmpiat că au fost suspendați 233 învățători și 28 învățătoare; iar 5 au fost pedepsiți de judecătoria. Stările acestea au produs în învățătorimea ungurească de stat o fermentare mare.

În adunarea generală a reuniunii învățătorilor din întreaga țară, ținută în Budapesta la 4 a lunii curente, s'a dat expresiune acestui spirit de nemulțumire 8000 de învățători prezenți. Ajungând — în urma alegerii de președinte a învățătorului cu sentimente radicale, csaban, — un comitet radical în fruntea reuniunii, adunarea generală a luat următoarele decizii:

Pe foștii miniștrii de instrucție Wlaxics și Apponyi reuniunea îi șterge dintre membrii săi de onoare.

Întreagă învățătorimea își exprimă dorința

Alioșa „Oala”

De Leo Tolstoi

Alioșa era fratele cel mai tânăr. El căpătase porecla „Oala”, fiindcă se împiedecase și stricase o oală cu lapte, cu care-l trimise mamă-sa la crâșnic. Mamă-sa îl bătu pentru asta, iar copiii începură să-l năcăjească cu oala. De aici i-a rămas numele de Alioșa „Oala”. Alioșa era mic, slab, prostolan; urechile-i stăteau ca două linguri și nasul era mare afară din cale. Copiii ziceau, că Alioșa are un nas, ca un crastavete. În sat era școală, cetitul însă, pentru Alioșa, era foarte greu și el nici nu avea vreme de învățat. Fratele lui cel mai mare slujia la un negustor în oraș și Alioșa începu de mic să ajute tatălui său. Era numai de șasă ani și umbla cu fetele să păzească oile și vacile la câmp; crescând mai mare păzea caii ziua-noaptea. Cu doisprăzece ani ara la câmp și umbla cu carul. Putere mare n'avea, dar era deprins bine la toate. Era vesel totdeauna. Copiii își băteau joc de el, dar el tăcea, ori râdea de vorbele lor. Când îl înfrunța tatăl-său, iară tăcea și asculta, pe urmă zâmbea și lucra mai departe.

Alioșa era de nouăsprezece ani, când îl duseră pe fratele său la miliție. Tatăl lui hotărî să-l ducă pe el de slugă la negustor în locul frate-său. Alioșa căpătă cismele vechi ale frate-său, căciula și zăbunul tatălui său și îmbrăcat așa l'a dus în oraș. El nu se putea bucura din destul, ce bine-i șed hainele.

Negustorul însă nu era mulțumit cu înfățișarea lui. Eu gândeam, zise el, examinând pe Alioșa, că-mi aduci în locul lui Simion un om, când colo, îmi aduci un nevoiaș! Ce să încep cu el?

„Dar el știe toate: știe prinde căii, îi mână, unde trebuie, și lucră bucuros. Pare numai slab, dar e vânzos, și înainte de toate are voie de lucru și e tăcut.”

„Bine, bine. Să văd, ce poate. Lasă-l aici.”

Alioșa intră în slujbă la negustor.

Familia negustorului nu era mare: soția negustorului, mama ei, bătrână, un fecior mai bătrân, însurat, care avea o creștere simplă și ajuta tatălui în negoț, mai era un al doilea fecior, învățat, care măntuise gimnazul și umbla la universitate, de unde însă a fost dat afară și acum trăia acasă; însășișit mai era o fată, care cerceta gimnazul.

Alioșa nu era plăcut la început — avea purtare de tot țărănească: hainele lui erau proaste, n'avea apucături frumoase, zicea la toți „tu”. Încurând însă s'au dat cu el. El își îndeplinea lucrul și mai bine ca frate-său, și toate le făcea bucuros și fără să zică ceva. Li dădea tot felul de lucruri, pe cari le îndeplinea iute și bucuros și mergea neîntrerupt dela un lucru la altul. Intocmai, ca acasă, i-se încercău acum lui Alioșa, și la negustor, toate lucrurile. Cu cât lucra mai mult, cu atâta i-se dădeau mai multe. Stăpâna căsii, fata, feciorii, comiul, bucătăreasa — toți îl trimiteau aceluși aici, senși dincolo, și-i dădeau tot felul

de lucrări. Li ziceau într'una: „Aloșgă, frate, colo, ori „Alioș, fă asta!” — „Alioș, ai uitat cutare, cum se poate?” — „Bagă de seamă, Alioș, să nu uiti asta!”

Și Alioșa fugea încolo și încoace, isprăvea tot ce i-se porunceă, nu uita nimic, găsea vreme pentru toate, și umbla tot zimbând.

Ciubotele frate-său le-a rupt încurând, negustorul îl dojeni, că umblă cu ciubote rupte și picioare goale și cumpără la târg nouă ciubote pentru el. Ce e drept, Alioșa se bucură de nouăle ciubote, picioarele însă îi erau tot cele vechi și seara îl dureau de alergătura neîntreruptă și se năcăjea pe picioare. Alioșa se temea, că tatăl său se va mânia, când va veni să ridice simbria și va afla, că negustorul i-a cumpărat ciubote din banii lui.

Iarna se scula Alioșa înainte de revărsatul zilei, tăia lemne, mătura curtea, da de mâncat și adăpa calul și vaca.

Aprindea apoi focul în sobă, curăția ciubotele, așeza samovarele și le curăția, până îl chema comiul să scoată valurile de stofe, ori îi porunceă bucătăreasa să frământă pâinea și să spele castroanele. După aceea îl trimiteau în oraș, acuză cu o scrisoare, acuză să aducă fata din gimnaziu, ori să aducă pentru bătrâna unt de lemn.

„Unde ai stat atâta, blăstămatule? îi striga când unul, când altul. Și de ce să se ducă ei? Alioșa va alerga îndată. „Alioș, ascultă, Alioș!” Și Alioșa alerga în toate părțile.

Alioșa lua dejunul mergând și, rar avea vre-

pentru o re
ea ca consi
erători de
acestei pat
Pretin
tului învăț
tori.

Adan
mi cu tace
„succesul n
ghiare.

Încr

— vară C
Pesta și di
nu pot tră
covina, și
toarcă în
a trăi!... D
Voesc prin
ria ce au
a casei, —
mle „pat
șterge dat
și nu s'or

Situ

vedit din
se pretin
nu numai
care ingre
Domnitor
rășboiu, p
Khuen pa
Khuen pe
berg și C
muncei,
câtuși de
nici tact
fracțiune
mai ene
pretenți
conțului
guverna
tos, că p
dintelui
tidului

Pa
comisă
mai int
ferința
solidariz
de imu
pentru
impună
sinnilor
dintele
D
triotice

mesă p
tăreasa
li era
la ami
lele di
lioșă s
păta h
aduna
erau s
Tatăl
mai d
botele

ruble,
roșu,
stătea

bea i
Dacă
cepe
ziere
decât

utas
— ș

întâr
mira
înaf
și al
nu t
să d

pentru o reformă a legii electorale drepte, pentru ea ea consideră și pe naționalități și pe lucrătorii de cetățeni cu aceleași drepturi, ai a-acestei patrii.

Pretinde un salariu drept și corespunzător statului învățătoresc și muncii împlinite de învățatori.

Adanarea a mai declarat, că nu va mai primi cu tăcere măsurile nedrepte care se iau pentru „succesul nesuficient” în instruirea limbii maghiare.

Lacrimi mincinoase — scrie „Libertatea” — vară Ciangăii din Deva, prin unele foi din Pesta și din Deva. Să plângă că le merge rău, că nu pot trăi, că le pare rău că au venit din Bucovina, și că multe familii să pachetează să se întoarcă în țara părăsită, — că aici nu-i modru de a trăi!... Dăm rămasă că-s toate lacrimi mincinoase. Voesc prin aste să silească statul a le ierta datoria ce au luat asupra lor la cumpărarea locului și a casei, — socotite și așa ca de pomână. Și inimile „patriotice” dela Pesta să vor înduioșa, vor șterge datoria, și atunci Ciangăii iar vor fi pe pace și nu s'or mai plânge de săracie!

Situația politică. Cabinetul Khuen s'a dovedit din nou neputincios față de opoziție. În Viena se pretinde dela guvern ca delegațiile să voteze nu numai indemnitatea ei și bugetul comun, fapt care îngreunează și mai mult poziția lui Khuen. Domnitorul nu voiește să sacrifice pe ministrul de război, pe Aufferberg, pentru a ușora situația lui Khuen față de partidul său. E știut că contele Khuen promisese partidului înlăturarea lui Aufferberg și din această cauză fracțiunea din partidul muncii, care gravitează spre Tisza, nu e mulțumită cătuși de puțin cu Khuen, mai ales, că nu-i aprobă nici tactica urmată în contra opoziției. Această fracțiune pretinde dela contele Khuen luarea celor mai energice măsuri în contra obstrucției. Aceste pretențiuni și le-au formulat într-o cerere adresată contelui Khuen. Din toate acestea se vede că criza guvernamentală din nou e acută, cu atât mai vădit, că pășirea energică din cameră a vicepreședintelui Beöthy a avut de rezultat apropierea partidului kossuthist de cel justhst.

Partidul kossuthist ca să-și repare greșala comisă prin pactarea cu Khuen, caută să apară și mai intransigent decât chiar cel justhst. În conferința ținută joi seară acest partid a decis să se solidarizeze cu acei deputați, pe cari comisiunea de imunitate i-ar exclude dela ședințele camerei pentru vre-o abatere dala regulamentul camerei; impunând acelor deputați că chiar în contra deciziunilor aduse de comisiune să se prezinte la ședințele camerei.

Deci ne putem aștepta la noi scandaluri patriotice în camera maghiară.

Criza religioasă.

— In atențiunea sinoadelor eparhiale. —

Astăzi se întrunesc sinoadele eparhiale. Reprezentantii clerici și mireni ai obștei române se vor întruni astăzi spre a discuta și promova toate interesele organizației noastre culturale religioase.

Profităm de această ocazie spre a semnală o problemă de viață și de moarte pentru biserica noastră, o problemă care a fost neconținut ocolită până acuma dar care trebuie atacată cu toată energia, cât mai curând, dacă nu vom să azistăm la un dezastru moral al bisericii noastre.

Toată lumea știe, că de un șir de ani, biserica noastră, mai ales în părțile marginase și în deosebi în dieceza Aradului, este bântuită de o sectă eminentamente anarhică, față de organizația noastră ecleziastică, și care câștigă din ce în ce mai larg teren, subminând din temelie unitatea instituției noastre religioase naționale. Aceasta este secta *baptiștilor*.

Doctrina ei nu este un secret pentru nimeni căci partizanii ei, mai ales printre români, se numără cu miile. De urmărire ce le poate avea lățirea ei, fiecare își poate da seamă. Ea este cu mult mai gravă decât toate ordonanțele ministrilor unguri, decât toate decretul samavolnice, căci constă în înstrăinarea morală a sufletului românesc de unitatea neamului. Adepții ei se lățesc văzând cu ochii. Aproape toate satele sunt atinse, până chiar aci în centrul diecezii noastre. Ea face ravagii cumplite.

Ziarele maghiare care au înțeles importanța ei pentru slăbirea organismului nostru național jubilează. Nu mai mult de cât zilele trecute „Budapesti Hirlap” își freca mânele de bucurie în fața răspândirii neașteptate a acestui curent antinațional în masa poporului român.

Iar noi ne uităm cu o nelămurită groază în fața primejdiei cu mâinele cruciș.

Se întâmplă adeseori că organizațiile cuprinse de inerție, în dorința de a ocoli ceasul de supremă sfortare necesară pentru a se mântui de primejdia ce le amenință în existența lor, să recurgă la această politică, de a nu vedea răul crezând că astfel vor scăpa de răspundere.

În cazul nostru special mai este și o altă împrejurare care îndeamnă spre ocolirea răului. Anume, că răul acesta nu provine din afară, dela aceia, dela care suntem obișnuiți a aștepta toate loviturile. Pentru acest rău nu putem învinovăți pe nimeni, pentru că *vinovăția este de partea noastră*. De astă dată nu putem striga împotriva altora.

Dar tocmai pentru că și răul provine dela noi și vindecarea atârnă numai dela energia noastră, trebuie să vorbim deschis.

Oricât am ocoli adevărul, sfortarea ce incumbă trebuie făcută. — Adevărul stă astfel:

Baptizmul este un fenomen, din multe altele, pe care le simțim, dar care încă nu au căpătat forme atât de drastice și de concrete, ale decadentei ce se observă în spiritul factorilor ecleziastici.

Asemenea mișcări se ivesc și află răsunet în biserica numai în momentele de slăbire ale spiritului lor, când organele ei nu mai corespund îndatoririlor misiunii lor.

Țărani carl se strâng în case de rugăciune, în întruniri biblice, sunt mânați acolo de setea lor pentru o viață idealistă, pe care nu și-o mai pot satisface dela izvoarele de până acuma, pentru că factorii care reprezintă aceste izvoare, au cu totul alte preocupări decât acelea reclamate de nevoile pastorilor lor.

Cuvintele interesate sau sincere ale celor care caută să-i rupă dela sânul instituției sub al cărui adăpost sufletesc stau de 19 sute de ani, găsesc răsunet tocmai pentru că reprezentanții acestei instituții nu

mesă prânzească odată împreună cu ceilalți. Bucătăreasa îl iujura că nu vine la vreme, dar totuși îi era milă de el, și totdeauna îi oprea ceva cald, la amiază și seara. La sărbători, și mai ales în zilele dinainte de sărbători era mult de lucru. Alioșa se bucura de sărbători, pentru că atunci călăpă bacișuri. Adevărat, că nu căpăta mult, se adunau poate vro șasezeci copaci, acestea însă erau ale lui. Sămbria nici nu și-o vedea cu ochii. Tatăl său venea în oraș, ridica dela negustor și mai dojeana pe Alioșa, că rupe așa de curând ciubotele.

După ce și-au adunat din bacișuri două ruble, la sfatul bucătăresei, își cumpără un surtuc roșu, împletit și după ce l'a îmbrăcat, de bucurie, stătea cu gura căscată.

Alioșa vorbea puțin și când zicea ceva, vorbea întors pe jumătate la o parte, scurt, măsurat. Dacă îi porunceau ceva, ori îl întrebau, că pricepe asta și ceea, răspundea totdeauna fără întârziere: „Omul trebuie să priceapă toate!” și numai decât se apuca de lucru.

Rugăciuni nu știa. Ce-l învățase mamă-sa, uitase. Cu toate astea se ruga dimineața și seara — și anume punând mâinele cruciș.

Așa a trăit un an și jumătate, când iată o întâmplare neobișnuită în viața lui. Anume, spre mirarea lui, ajunse la convingerea că, între oameni, în afară de relațiile de atârnare, mai sunt între ei și alte relații, cu totul de altfel: relații, din cari nu urma, că trebuie să cureți ciubotele caiva ori să duci un pachet pentru el, ori să prinzi la că-

ruță pentru el, ci relații, din care cineva făcea ceva pentru altul numai din imbold propriu, și se purta prieteneste cu el și că și dânsul, Alioșa, încă se bucură de o astfel de purtare.

Asta a descoperit-o din purtarea bucătăresei. Ustinia era orfană, tinără și tot așa de lucrătoare, ca și Alioșa, și Alioșa simțea pentru întâia dată, că el — el însuși și nu cecece făcea el — este scump pentru altul. Când îi era mamei sale milă de el, nu simțea. I-se părea, că asta așa trebuie să fie. Îi venea, ca și când i-ar fi lui singur milă de sine. Acum văzu deodată, că Ustinia deși cu totul stăină de el, are atragere către el. Ea oprea pentru el în oală arpăcaș cu unt, și când mânca el, ea și răzima bărbia în palmă și nu lua ochii de pe el. Și când ridica el ochii, ea râdea și începea să râdă și el.

Asta era un lucru atât de nou și ciudat în cât Alioșa se spărie. Simțea pare, că din pricina asta, de aci înainte nu va mai putea sluji, ca până acum. Cu toate astea era vesel, și când se uita la pantalonii lui, cărpiți de Ustinia, da din cap și zimbea. De multe ori, când lucra, ori se ducea după ceva, își aducea aminte de Ustinia, și zicea în sine: „Da, Ustinia asta este o fată odată.”

Ustinia îi ajuta unde numai putea. Și el îi ajuta ei. Ea-i povesti soarta ei, cum a rămas orfană, cum a luat-o mătușă-sa la ea, cum a adus-o în oraș, cum a vrut negustorul s'o înșele să facă o prostie, și cum i-a spus buchile. Ea vorbea foarte bucuros, și el o asculta bucuros. El au zice ceva; că țărani, cari luău la oraș, foarte des

se însoară cu bucătărese. Odată îl întrebă Ustinia, dacă'l vor însura curând și pe el. El răspunse, că nu știe, dar că n'are pofta să iee una din sat.

„Ți-ai căutat vreuna?” îl întrebă ea.
„Eu te-aș lua bucuros pe tine. Mă vrei?”
„Iacă, zeu, — așa o oală, și cât de frumos o spune asta!” zise ea lovindu-l cu ștergarul peste spate. „De ce să nu vreau?”

În săptămâna brânzii veni bătrânul la oraș, ca să ridice sămbria. Soția negustorului oblicise, că Alioșa are intenție să ia de nevastă pe Ustinia, cecece de loc nu-i venia la socoteală. „Ea va purcede grea, va căpăta copil, și ce treabă va mai face atunci?” Ea spuse bărbatului, ce-a băgat de seamă.

Negustorul plăti bătrânului sămbria.
„Ei, cum se poartă băiatul?” întrebă tatăl.
„Eu ți-am spus că-i tăcut și lucră bucuros.”

„Asta așa este, dar acum vrea să facă o prostie. Vrea să se însoare cu bucătăreasa... eu însă, n'am să țin oameni căsătoriți. Nu se potrivește pentru noi.”

„Ce mai prost, mare prost, zise tatăl. „Asta să n'o crezi, i-o scot eu din cap.”

Dupăce a intrat bătrânul în bucătărie s'a așezat la masă și aștepta pe ficior. Alioșa era trimis după ceva și se întoarse abea răsufiind de a-lergătură.

„Eu gândeam, că te porți cinstit aici”, zise tatăl, ce ți-a trănit prin minte?”

„Mie? chiar nimic!”

voiesc să pue stăpânire pe sufletul țaranului român.

Am vorbit zilele acestea cu un distins și foarte luminat membru al clerului nostru greco-ortodox, profund îngrijorat și el de acest fenomen, și iată ce a răspuns la întrebările mele.

— S'a spus că mișcarea aceasta are o latură pur materialistă, că țaranul fuge de sarcinile ce i-le impune biserica. Teza aceasta are o parte de adevăr dar ea nu ușurează întru nimic sarcina factorilor eclesiastici. Este vina preoților dacă țaranul a ajuns să fie exclusiv dominat de asemenea înclinări materialiste. Aceiași țărani care astăzi sunt acuzați de materialism au știut timp de sute de ani să înfrunte împotriva tuturor împilărilor toate ispitele care-i ademeneau dela credința lor strămoșească. Dar atunci factorul eclesiastic, cu mai puțină cultură decât cel de astăzi, era în schimb, un model de sfințenie, de desinteresare, de moralitate în mijlocul sătenilor săi. Intr'o societate unde preotul își face datoria sa, se poate dimpotrivă observa că țaranul este tocmai elementul cel mai rezistent față de asemenea ispite. Adevărul este că dela un timp o parte din preoțimea noastră nu mai vede în misiunea ei de cât o meserie ca oricare alta, un fel de funcție pentru forme, pe care le îndeplinește în schimbul cutării sume. Pe această temă și în fața unor preoți, care stau să discute până la ce sumă poate să-i dea cutare săten sărac spre a-i îngropa mortal, firește că baptismul are succes.

După părerea mea, a continuat distinsul meu convorbitor, curentul acesta nu se poate birui decât opunând din partea clerului nostru o viață superioară prin moralitatea, desinteresarea și credința lui.

Întreaga istorie a bisericii este martor că asemenea curente nu se pot combate decât printr'o reacție bazată pe o renovare sufletului organizației în care se produc.

Dacă biserica catolică s'a putut reculege în fața sguduiturii protestantismului aceasta s'a dator în primul rând regenerării sale sufletești radicale. Și dacă în

trecut credința noastră s'a păstrat întreagă este petru-că preoțimea așa săracă, necăjită și ignorantă cum era, trăia o viață morală superioară.

Răspunzând mai departe asupra celor ce crede că sunt de făcut pentru combaterea acestei stări, convorbitorul meu a continuat ast-fel:

— Eu cred că trebuie pornită cât mai neîntârziat o mișcare de reînviere în rândurile preoțimii. Trebuie să se convoace una sau mai multe conferințe preoțești în care să se atragă atenția asupra acelei primejdii și să se dea îndrumări pentru activitatea ce trebuie desfășurată împotriva ei. Autoritatea eclesiastică să exercite un control mai sever asupra personalului cleric. Să se strănuie pentru o mai serioasă educare religioasă a elementelor chemate să intre în cler și să se facă o selecție severă. Paralel cu aceasta trebuie pornită o mișcare de luminare a satelor și de luminare chiar și a preoțimii prin conferințe ținute în centrele contaminate, prin intruniri și consfătuiri între preoți. Trebuie să zguduim indiferența aceasta care ne copleșește. Organizmul bisericesc se descompune grabnic pentru că sufletul a dispărut din el. Trebuie reînviat acest suflet.

— Am observat că diferiții predicatori ai acestei secte citesc mult evanghelia. Chiar și adepții de rând cunosc pasagii întregi din ea. Inchipueți ce sentiment de milă și de dispreț provoacă preoții noștri, alt-fel mult mai culti, când rămân cu gura căscată la diferite interpellări de acestea, la care nu știu ce să răspundă, pentru-că nu s'au ocupat niciodată serios și cu dragoste cum ar putea să zmulgă pe acești nenorociți din rătăcire.

Prin urmare trebuie o acțiune energetică și pentru îndrumarea preoțimii. Presa încă trebuie să-și facă toată datoria pentru-că fie-care să înțeleagă primejdia și să fie puși la locul lor toți aceia care nu-și înțeleg datoria.

Eram încă sub impresia inimoaselor cuvinte ale convorbitorului meu când mi-a

fost dat să constat câtă dreptate avea el, vorbind de inerția factorilor bisericești.

Un preot dintr'o comună foarte primejduită al cărui nume îl tăcem în speranță că vom afla alt-fel de vești dela Sf. Sa, interpelat de câtră colegi ai săi asupra anabapiștilor din comuna sa, a răspuns aproape textual: „Eu nu am nimic cu bap-tiștii, ei caută să răpească dela mine deci pe mine nu mă împoartă”.

— Dar turma? Nu trebuie s'o aperi? „Ce turmă, astea le vorbiți voi așa aici dar nu se poate face nimic; acuma așa-i curentul, n'ai ce-i face”.

Aceste cuvinte spuse cu cea mai perfectă liniște din lume, mi-au deschis înaintea ochilor întreaga prăpastie spre care mergem.

Aceasta este cea mai mare primejdie din câte ne amenință pentru-că ea stă în trupul nostru. Trebuie să sfășiem fără de milă tot ce e putred în el, dacă voim să scăpăm cu viață. Altfel înainte de a cădea sub efectele loviturilor ce ni-se dau de dușmani, organizmul național se va descompune mai curând decât ne închipuim.

Iată de ce credem, că sinoadele noastre pe lângă chestiunile mari și mărunte ce au de discutat și mai presus decât ele, au datoria să ia în cercetare și această problemă vitală.

EXTERNE

Independența Tibetului. La ministerul de externe din Petersburg a sosit o telegramă anunțând, că Dalai-Lama, care se află în drum spre Lhasa, a semnat un manifest prin care Tibetul se declară independent.

Tibetani au și luat măsuri pentru dezarmarea trupelor chineze cari formează garnizoana orașului Lhasa.

Proclamația sultanului Marocului. Din Fez se anunță: Sultanul condamnă într'o proclamație adresată poporului său, atacurile îndreptate în contra europenilor de către niște fanatici; asemenea acte criminale vor fi pedepsite de acum înainte într'un mod foarte sever.

Tripla alianță. O telegramă din Berlin anunță: La întrevederea din Veneția împăratul Wilhelm a conferat cu regele Victor Emanuil despre încheierea triplei alianțe, deoarece aceasta alianță nu are valoare decât numai până pe anul venitor și acum se va lungi până în 1920.

Ziarul „Ruskoje Slowo” declară a ști, din sursă diplomatică autorizată, că Italia la încheierea Triplei-Alianțe, va pune aliatelor sale, Austro-Ungariei și Germaniei o condițiune în favoarea Rusiei. Italia va cere anume ca, în pactul ce va semna, să se prevadă în mod expres că, la un eventual război cu Rusia a uneia din alianțele sale, ea să nu fie obligată de a le da concurs cu armele. Totodată va fi încheiată și alianța dintre Germania și Austria, care a fost încheiată numai până în 1914; iar acum pe baza deciziei reciproce so va noi pe 12 ani adecă până în 1926.

Aplanarea conflictului ruso-turc. Din Petersburg se anunță: că Giers, noul ambasador rusesc la Constantinopol a fost plenipotențiat, ca să intervină pentru retragerea trupelor turcești din Urmia.

Din Choj se telegrafează, că pașa Drahomir, general turcesc, cu ocaziunea vizitei sale oficioase la vice-conzulul rusesc a declarat, că guvernul său la provocat, ca să înlăture toate neînțelegerile, cari s'au ivit în legătură cu regularea graniței turco-perzane și în urma cărora s'a născut neîncrederea Rusiei. Drahomir pașa a mai declarat, că Turcia nu are nici o intenție dușmănoasă față de puternicul său vecin. Și măsurile militare slabe luate de Turcia, pe teritoriul Persiei arată indetel ca aceste s'au luat numai pentru menținerea prestigiului a statutului turcesc.

„Cum nimica? Doar vrei să te însori! Când va veni vremea, te voui însura, și încă cu una, care ți-oi căta-o eu, și nu cu o țără d'astea din oraș.”

Tatăl său îi mai spuse încă multe de toate. Alioșa stătea și suspina. După ce sfârși tatăl său, el zimbi.

„Cum vrei tu; mă pot și lăsa de d'ensurătoare”, zise el.

„Ei, vezi tu!”

Dupăce s'a depărtat tatăl său, și rămase singur cu Ustinia — ea ascultase convorbirea de după ușă — zise el: „socoteala noastră nu se'implinește auzit-ai? Tata s'a supărat, mă oprește!”

Ea-și ascunse fața în șorț și plânse.

Alioșa plioscăi cu limba.

„Eu trebuie să-l ascult. O să ne lăsăm de gândul nostru.”

Seara, când îi porunci stăpână-sa să închidă obloanele, îl întrebă aceasta:

„Ei, asculta-vei pe tatăl tău, și-ți vei scoate prostia din cap?”

„De bună seamă”, zise Alioșa. Incepu să zimbească, dar deodată îl năpădi plânsul.

Alioșa nu mai vorbi de aici înainte cu Ustinia despre căsătorie, și trăia chiar ca mai înainte. În săptămâna postului cominil îl trimise pe coperiș să măture jos zăpada. Alioșa se urcă pe coperiș, curăți zăpada și începu să radă zăpada înghetată pe scoc dela streșină, dar își pierdu cumpănala și alunecă cu lopată cu tot. Spre nenorocirea lui n'a căzut pe zăpada din curte, ci pe un

coperiș de fier din arie. Ustinia alergă numai de cât la el. După ea fata negustorului.

„Te-ai lovit rău, Alioșa?”

„Cum să mă lovese? Nu-i nimica.”

El încercă să se ridice, dar n'a putut și începu să zâmbească.

L'au dus în odaia portarului. Veni un doftor îl cercetă și-l întrebă unde-l doare?

„Mă doare tot trupul, dar nu face nimic. Numai stăpânul de nu s'ar supăra. Să se dea de știre tatălui meu.”

Alioșa zăcu două zile, a treia zi îi aduseră un preot.

„Cum, trebuie într'adevăr să mori?” îl întrebă Ustinia.

„Dar ce să fac? Putem noi trăi, cât lumea? Odată tot trebuie să sfârșim”, răspunse Alioșa iute, că totdeauna. „Îți mulțumesc Ustinia, c'ai avut milă, cu mine vezi acuma c'a fost bine că ni-au lăsat să ne căsătorim. Nenorocirea ar fi gata — dar așa, toate-s în rânduială.”

Când se ruga preotul, el arăta cu mâna la inimă. În inimă trăia gândul: dacă aici au fost toate bune, dacă omul a fost ascultător, și n'a supărat pe nime, atunci și în lumea cealaltă va fi bine.

Vorbea foarte puțin. Cereea numai să bea și se tot mira despre ceva.

Mirare se cetea pe fața lui, când se întinse și închise ochii.

N. Petra Petrescu.

Iaurés despre politica marocană a Franței. Iaurés cu ocaziunea luptei de lângă râul Mahindja scrie în coloanele ziarului „Humanité”.

Acest incident va mări puterea de rezistență a marocanilor. Intreg mohamedismul este tulburat în contra noastră, pentru că ei afirmă, că încercarea de a se răpi Tripolisul este numai o urmare a politicii noastre marocane. Coloniștii sunt de părere că noi trebuie să luăm măsuri cu mult mai energice în Tunis. Dacă în Maroc va devasta focul războiului, vom avea să purtăm urmările politicii noastre de răpire. Cheltuielile întreprinderii marocane vor face anual vreo 300 milioane și mult mai mare este pericolul continuu al acestui război și slăbirea prestigiului nostru moral. Și dacă în apropiatul viitor ar obveni complicațiuni internaționale ce va face Franța cu acest Maroc dușmănos. De câte corpuri de armată va avea lipsă, ca să-l poată ține în frâu.

Curentul sovinișt rusesc contra monarhiei austro-ungare. Ministrul de externe al Rusiei, pentru politica lui prietenoasă față de Austria, Ungaria și Germania își pierde aderenții din zi în zi și are să ducă o luptă grea cu un dușman puternic și nu e deschis că va trebui să se retragă dinaintea acestui dușman, care este curentul sovinișt rusesc. Acest curent a început în Rusia să apuce putere din ce în ce mai mare și în politica externă nu se mai mulțumește cu alianța de arme a Angliei și cu a Franței. Cercurile soviniște rusești se trudec ca să izoleze Austro-Ungaria și Germania, câștigând pentru Rusia, România și Italia.

La granița de vest a Rusiei înarmările curg neîntrerupt și punctele de etape se pun în ordine, se provăd cu munițiune și proviant pentru soldați; iar mobilările de probă se fac zi de zi.

Despre vizita marelui duce la Viena aceste cercuri vestesc că n'a avut nici un rezultat cu privire la o apropiere între Rusia și Austro-Ungaria. Ziarul „Nowoje Wremja” scrie despre comunitatea intereselor italo-rusești, cari au ieșit la suprafață îndeosebi cu ocaziunea anexării Bosniei și Herțegovinei, iar acum cu războiul italo-turc.

Ziarul „Petersburgskija Wjedomosti” a publicat un interesant articol al ziaristului N. Durnowo, în care se vorbește despre manifestarea relațiilor de prietenie dintre Rusia și România din vara anului 1911 și se zice că din această manifestare trebuie să se tragă consecințele, ca România împreună cu Rusia să împartă între sine monarhia austro-ungară. Planul acesta fantastic de altcum nu este nou. Și după el, după ce România a luptat întotdeauna umăr la umăr cu Rusia contra turcilor și regele Carol și azi își amintește cu bucurie prietenia româno-rusească încheiată la Plevna și fiind românii pe partea dușmanilor Rusiei numai din cauza că li-s'a răpit Basarabia, Rusia să redeie îndărăpt României teritoriul român al Basarabiei și astfel să o câștige pentru planul său de a împărți Austro-Ungaria. La aceasta împărțire România să primească teritoriul românesc din Ungaria (Transilvania, Bănatul și comitatul Arad) și Bucovina cu capitala ei veche, Suceava; iar Rusia, Halicilul rusesc de odinioară, Lodomeria și teritoarele slave ale Austro-Ungariei.

Austro-Ungaria — scrie Durnowo mai departe — așteaptă numai momentul de a începe războiul cu Rusia, și motiv pentru aceasta va fi, ocuparea Novibazarului din partea armatei austro-ungare și înaintarea acesteia spre Saloniki sau și numai apăsarea mai mult a „rușilor” din Galizia. România este pentru Rusia o aliată de mai mare valoare, decât Anglia și Franța, cari îi pot nega ajutorul în caz de lipsă. De aceea trebuie să se grăbească și să promită Basarabia României, ca să aibă ajutorul ei.

Ministrul Sazanow desigur nu aprobă, aceste dorinți ale soviniștilor ruși, dar dacă în Austro-Ungaria în scurt timp nu vor fi asigurate reformele noi militare aceste dorinți pot deveni un pericol mare pentru monarhia austro-ungară.

Scrisoare din Iași

Schimbarea guvernului și opinia publică. — Concertul societății corale „Carmen”. — Consecințele unei îndrăzneți. — Reprezentații românești la Kișinău.

Iași, 29 martie st. v.

Noul guvern conservator e pentru țară o surpriză — însă așteptată.

Din prima zi de Paști d. Carp înaintase regelui demisia sa personală și tot de-atunci se știa numele celor ce vor intra în formațiunea noului guvern.

Anunțarea guvernului de tranziție, de posibilitatea cărnii se șoptise de multă vreme, n'a provocat cine știe ce senzație în țară. Și cauza e lesne de priceput. Cauza o aflăm în însăși structura particulară a crizei politice din ultimul timp. Pentru că s'a abuzat mult de termenul acesta să-l întrebuițăm și noi: țara a avut de-a face cu o criză anormală. Și când te afli în fața unei crize anormale, orice soluție nu mai poate fi o surprindere. Că e așa, o dovedește chipul cum a primit întreaga țară știrea noii formațiuni ministeriale. Exceptând bine înțeles agitațiile cluburilor politice, marea mulțime a cetățenilor, la auzul remanierii, a păstrat o liniște, pe care, nu exagerăm dacă o vom traduce chiar prin indiferență. Cea mai rece impasibilitate, care se poate închipui.

Să justificăm acum afirmațiunea anormalității crizei.

Îndată ce examinăm, cât de fugitiv, elementele componente ale crizei, justificarea e ca și făcută. Și în adevăr, punându-ne dela început întrebarea: care sunt cauzele crizei? — găsim că sunt ce desăvârșire, ca să nu le spunem altfel: *particulare*. Întâi, dispozițiunile d-lui Marghiloman cu privire la o societate de tramvaie din București au atins susceptibilitățile materiale ale societăților, în marea lor majoritate liberali. Pe aceste susceptibilități s'a clădit apoi pe'ncetul întreaga campanie a opoziției contra guvernului conservator. A fost de-ajuns ca d. Carp să se prezinte cu legea descentralizării administrative — o lege nouă pentru țara noastră, din punctul de vedere al materialului teoretic pe care se baza și al situațiilor pe cari avea să le creeze — pentru ca agitațiile opoziției să atingă paroxismul. În acest timp intervine hotărîrea tribunalului de București care declară dispozițiunile d-lui Marghiloman de anticonstituționale și mai apoi decizia înaltei Curți de casație prin care subliniază dreptul judecătorilor de a se pronunța asupra constituționalității legilor. Adăugați în sfârșit, la toate aceste elemente, aproape contradictorii în diversitatea lor, și tema relativ justificată pe care pornise d. Marghiloman să desfințeze societatea de tramvaie a liberalilor — căci ținea, prin dispozițiunile sale, să pue Primăria la adăpostul eventualelor tentative ale societăților — și halimaia e completă.

Încât orice soluție care să pue capăt acestei halimale, nu numai că nu provoacă surprindere, dar chiar e binevenită.

Așa cum e dată soluțiunea în cazul de față, ea nu înseamnă o victorie pentru opoziție, și implicit o înfrângere a partidului conservator, ci numai un *expedient* pentru o clarificare a situației tulbure, care însă a costat sacrificarea a patru dintre fruntașii conservatori, d-nii: Carp, Filipescu, Marghiloman și Delavrancea.

Am spus: o clarificare a situației, căci, remanierarea guvernului nu poate avea nici când pretenția că a pus capăt crizei politice. E însă numai un pas către rezolvirea acestei crize.

În seara zilei a treia de Paști a concertat la Teatrul Național, în fața unui public extrem de numărös, cel mai bun asamblu de elemente corale din țara noastră, societatea „Carmen”.

Un program foarte bogat, tot atât de variat — în care, predominau însă scânteetoarele mărgăritare ale muzicii populare. O execuție aproape

ireproșabilă, datorită abilei conduceri a maestrului Kiriac.

Talentul de conducător al d-lui Kiriac ne-a procurat, fără să exagerez, momente de adevărată sărbătoare artistică. Nu trebuiesc trecute cu vederea elementele corului, dintre cari unele dovedesc și alte calități în afară de o perfectă disciplină, dar covârșitorul merit al chipului superior de înfățișare a societății „Carmen” e al d-lui Căpriță și Folescu sunt soliști remarcabili — dar, câți ca d-lor nu sunt în țara noastră! Căci fără îndoială nu talentele d-lor individuale fac renumele societății „Carmen”, ci acea unitate desăvârșită, care se degaja din execuția fiecărui număr.

Și meritul realizării acestei unități de execuție îl are numai d. Kiriac.

Leșenii le-au făcut o primire frățoasă. A fost mișcător momentul în care o delegație de săteni și sătence, membri ai unui cor de județ, au prezentat d-lui Kiriac un coșuleț cu flori. Li-s'au mai făcut și alte daruri. Au mai fost recepții și banchete.

Nu trebuie de uitat, că produsul concertului este destinat a forma un fond pentru înființarea unui cor și a unei orchestre permanente în Iași — încât concertul soc. „Carmen” apare și'ntro frumoasă lumină generoasă.

Întro corespondență trecută povesteam peripecțiile unui funcționar cheferist care voia să scoată o foaie profesională „Lupta”. Au apărut până acum 2 numere, în format de revistă, și vor mai apare și altele.

Acest curaj însă de a scoate un organ de publicitate, care să denunțe abuzurile celor mari, trebuia plătit.

Funcționarul a fost destituit; abonații revistei sunt notați cu grijă de superiori, pentru „a fi avuți în vedere”.

Acestea se întâmplă în România constituțională.

În serile de 4 și 5 april, o trupă românească tot sub conducerea artistului P. Alexandrescu, va da doua reprezentații la Kișinău.

Voi da raport la timp.

St. P. Moldovanu.

Croația

Dictatura.

„În Croația liniștea e desăvârșită”, trâmbează biroul de informațiune al comisariatului atotputernic. Firește, când nu există ziare, care să exprime sentimentul opiniei publice și când orice manifestare e oprimată, orice adunare e imposibilă. Dar desigur și petrițele se vor împregna de ura care va cuprinde toate sufletele în mijlocul acestei sugrumări groaznice, când celui ce își simțeste cuțitul la grumaz nu îi este permis nici a țipa nici a se sbate.

Șase ziare au încetat de a mai exista. Celelalte apar cu întârziere de mai multe ore, câteodată nici nu mai pot fi terminate la timp și rămân pe ziua următoare. Atât de cumplită e și cana ce li se face. De două, de trei-ori resping cenzorul textul ce nu-i place, de atâtea ori sunt siliți redactorii a-l înlocui cu altul, moderat și încolorat până la ridicolozitate. Ucazul oprește de a lăsa gol locul părții suprimate, căci coloana cu fereastră ar trada sistemul nobilului Cuvaj; nici chiar aceea nu-i permis, a aminti, că s'a scos a doua ori a X-a ediție, din cauza confiscării. Drept-aceea redactorii sunt desperați și nu vor putea scrie decât fapte diverse, că nu voiesc să tămăzeze samovolnicia. Atâta nu ajunge. Redactorul ziarului „Neues Tageblatt” a fost expulsat, fără nici un motiv și nu i s'au dat nici 24 ore pentru a griji de ai săi (are soție și copii mici) ci a fost înhățat și expedit cu cel dintâi tren.

Iar pentru a nimici organul partidului croat

NEUMANN M.
croitor pentru haine de bărbați
furnizor al curții imp. și reg.

Magazin de haine pentru bărbați,
:: pentru copii și pentru femei ::

ARAD

Mărfuri excelente.

Despărțământ special pentru comenzi după măsură.

al dreptului, s'a născocit trucele draconic de a excepționa fără motiv orice „redactor responsabil” ce prezintă spre aprobare nouă, conform poruncii date de tiranul între împrejurările aceastea scri sunt înșine zilelor noastre, semioficiosul guvernului „Narodne Novine” are obrăznicia de a-și bate joc de ziarele reduse la neputință prin volnicia stăpânirii și a le întreba de ce nu continuă a scrie ironic ca mai înainte.

Poporul croat e destul de cult și de puternic pentru a rezista. Iar sprijinul fraților săi din Austria și simpatia lumii civilizate îi va regenera forțele și îi va da nou îndemn.

Nici când nu va putea fi uitată această mărășavă călcare în picioare. Veacuri vor trece și nu vor face să dispară ura și îndărărea ce se acumulează acum în inimă. Ceice au provocat această stare sufletească, orbii din Budapesta, nu pot înțelege că înșiși își taie creanga de sub picior. Căci, după cele întâmplate, nici vis nu va mai fi despre uniunea cu Ungaria stăpânită de oligarhii maghiari. Toate așteptările năvălese spre independența deosebită. Iar *trialismul* ce va rezulta de aci va fi cel dintâi pas spre *federalism*. (n.)

Răpirea Basarabiei

Cum a fost răpită Basarabia. Cum știau rușii gândurile lui Napoleon. Ce zice rușii acum.

Acuma când, întreaga suflare românească se pregătește să-și manifeste durerea ce o resimte pentru răpirea Basarabiei și când rușii să pregătesc să sorbeze în sunetele fanfarelor și ciocnirile paharelor de vută împlinirea unei sute de ani dela această nelegiuță răpire, credem că este nimerit să povestim unele amănunte din 1812, cari sunt destul de interesante atât prin faptul că se referă la o dată dureroasă pentru noi, cât și prin faptul că sunt enlese chiar din foile rusești. Prin aceasta se învederează mai mult mijloacele neonest de cari s'au servit rușii ca să ne răpească Basarabia, mijloace cari, am fi copii dacă am crede că le-au părăsit astăzi, deși secolul seurs ar fi trebuit să aducă oarecare scrupulositate în alegerea mijloacelor prin care se ajunge la un scop anumit.

De pe la 1810 rușii începeau să bănuiască tot mai mult, că Napoleon are de gând să intre în Rusia și să ocupe Moscova. Svonurile acestora se întăreau din ce în ce mai mult și se credea că chiar în vara anului 1812 oștile franceze vor porni spre moscoviti.

În timpul acesta rușii erau angajați serios pe trei fronturi de odată.

Luptau cu turcii la Dunăre, având ocupate Țările Românești, țineau câteva corpuri de armată în Finlanda, pe care nu reușiseră să o cucerească definitiv și duceau război greu și cu Persia, contra căreia aveau angajate patru divizii.

Fiind în astfel de condițiuni, ei trebuiau să facă tot ce le stătea prin putință să aranjeze într'un fel lucrurile, în cât să fie liberi cel puțin în Europa, spre a putea opune întreaga oștire forțelor năvălitoare ale lui Napoleon.

Sot prin corupere rușii știau și ziua plecării trupelor și drumul ce aveau să-l urmeze.

Acelaș sistem de corupere și spionare l'au întrebuințat rușii și față de turci, ca să-i silească să încheie pace și să consimtă la ocuparea Basarabiei. În privința aceasta se știu multe amănunte și ele vor fi smintite în ajunul zilei de 26 Mai, când românimea își va manifesta doliul de care a fost cuprinsă.

Încheie pacea cu turcii, la 24 Martie 1812, care a fost ratificată la 26 mai acelaș an, rușilor le mai rămânea să se asigure dinspre partea Suediei, căci cu perșii nu puteau să se înțeleagă ușor, deoarece acolo nu s'au găsit oameni cari să fi corupți. Perșii au ținut pept până la 1813, când au încheiat pace.

„Să nu vinzi scump, dar să târguiești ieftin”. Aceasta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuiesc dar
mobile frumoase, ieftine
și bune

Pentru orice eventualitate însă, 5 dintre cele 9 divizii dela Dunăre au fost retrase spre Nipru și acolo se formă, sub comanda lui Kamenschi, iar mai târziu sub aceea a lui Tormasov, o armată de apărare contra francezilor.

Pregătirile acestea însă, luate în grabă, se dovediseră premature, căci Napoleon nu porni în 1811. Acesta dădu răgaz rușilor să se pregătească bine.

Mai întâi își întinseră o rețea de spionaj în jurul lui Napoleon și reușiră prin colonelul Cornişev, care era atașat militar la Paris, să corupă pe un funcționar dela ministerul de război și astfel să afle cele mai exacte știri asupra pregătirilor ce se făceau contra Rusiei. În chipul acesta puțin onorabil, rușii știau și numerele escadronelor și batalionelor ce aveau să pornească în expediție, afară de aceea ce se aflau în Italia și Spania și cari primiseră ordin de plecare printr'un curier, trimis direct de către Napoleon, fără intermediul ministerului de război.

Pe atunci în Suedia domnea regele Bernadot rudă prin alianță cu Napoleon și acestuia prin invidie. Împăratul Alexandru Pavlovici se folosi de această împrejurare, întrebuințând însă conform obiceiului și mijloace coruptibile pentru cei din jurul regelui, și încheie cu acesta o alianță la 18 brumar, prin care Rusia ia sub protectoratul său Finlanda, acordându-i dreptul de a avea un parlament și administrație națională, drept care însă nu i-s'a respectat decât mult mai târziu.

În modul acesta Rusia scapă și de grija Finlandei și nu-i rămânea să lupte decât pe un front fiind liberă și din partea Turciei.

Iată dar cât de clar se vede, faptul acesta fiind mărturisit chiar și de ruși, căci ei pe atunci nu s'au folosit decât de mijloace josnice ca să împace vecinii și să răpească jumătate din corpul Moldovei.

Preza rusă se ocupă acum zilnic de evenimentele din 1812 și un mare ziar moscovit „Moskovschia Viedomosti”, vorbind de toate cele spuse mai sus, compară timpurile de atunci cu cele de acum și cu mult regret și durere exclamă:

— Astfel stăteau lucrurile pe atunci. La sud cu Turcia ne răfuam ușor și Kutusov făcea minuni de vitejie la Dunăre cu patru divizii de oștire, iar la Nord, în Finlanda, făcărăm pace fără să avem cine știe ce greutăți. Acuma, în locul Turciei, la Dunăre, s'a ridicat prin acțiunea noastră, puternicul regat al României cu Hohenzolernii în frunte, iar în Filanda avem o întreagă armată de dușmani, căci la momentul oportun, fiecare filandez va ridica arma contra Rusiei. Acuma, în caz de război cu un străin care ar ataca Rusia, noi trebuie să angajăm corpuri întregi de armată și la Nord și la Sud.

Ba bine că nu, căci a trecut vremea când o țară putea fi cucerită prin coruperea câtorva rai, și răsplătită prin tăierea capului unui inconștient.

Cadouri de Paști

poti afla cu prețul ultimilor de ieftine la firma

Grallert J. és Fia

orologier și bijutier

ARAD, Bulevardul Andrássy 22.

Depozit mare în briliante, juvelerice, arginterie și oroloage.

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Cronica feminină

Răspuns la întrebarea făcută despre „lux”.

Dacă ai sta să judeci serios asupra acestui flagel care bântuie societatea noastră, atunci n'ai zice că bărbatul sau femeia este cauza, că luxul prinde rădăcini tot mai adânci și se lățește tot mai mult în toate clasele sociale, fără ar trebui să susții — după părerea mea, — că amândoi sunt vinovați. Dar tot bărbatul în primul rând. Vorbind de majoritatea familiilor românești, cu stare materială modestă; bărbatul agonisește starea trebuincioasă pentru familie, orice ocupațiune ar avea în fine, muncește, să luptă cu gânduri grele cum se împartă banul agonisit, pentru că să acopere toate nevoile, — nevasta și copiii lui fac lux, — cine e vinovat? bărbatul, pentru că le dă parale și nu ține cont că pe ce le risipește.

În general vorbind, bărbatul sunt mai înțelepți, sunt puși în fruntea multor afaceri mari pe care știu să le conducă cu atâta pricepere, și acasă la ei se prădează sume considerabile — de multe ori nu-i ajung venitele ori cât de bune ar fi — pentru lux.

Eu de ex. nu pot admite că un bărbat căsătorit nu caută adevăratul frumos la femeia sa, din contră cred, că dacă are o femeie cuminte cu calități frumoase sufletești, atunci nu caută la toalete și nici nu-l farmecă șiretlicurile și cochetăriile. Dar în cazul acesta femeia e cea vinovată, pentru că o femeie măritată dacă face lux și-i place să fie frumoasă, atunci aceea nu-și iubește bărbatul, ci caută să se gătească pe placă altora. Când veți vedea o femeie măritată luxoasă și cochetă să știți că aceea nu ține la familia sa, pe urma ei veți vedea numai ruina și, nici odată fericire într'o astfel de familie nu poate exista!

Ar fi timpul suprem, să se pună o stavilă acestui rău, ori din care parte ar veni el pentru că luxul nu contribuie numai la nefericirea atâtor familii, fără urmele lui dezastruoase le simte întreaga societate. Fapt este, că cu greu s'ar putea face ceva, pentru că avem prea puține femei cu simțăminte nobile și cu cultura mamei, cultura aleasă, și adevărul vorbind, lipsa de cultură e cauza principală al acestui rău, eu așa zic, că o femeie luxoasă nu poate fi cultă. — Însă ori cât de puține ar fi, cred, că totuși s'ar putea face un început, ca cel puțin generațiile viitoare să fie ferite de această boală.

S'ar putea face d. e. o „Societate contra luxului”, care să aibă de scop, combaterea luxului pe toate cărările. La această societate să poată fi membre toate femeile, să plătească o taxă anuală de câteva cor. și din venitul ce ar rezulta să se dea d. e. în fiecare an vestiminte la copiii săraci. Membrele să fie obligate a se îmbrăca cât se poate de simplu, să poarte un semn, după care să se cunoască că sunt membre la „Societatea contra luxului”, societatea să țină adunări, conferințe etc. Ear când am ajunge să avem în fiecare oraș astfel de societăți, atunci am putea privi într'un viitor mai frumos.

Nu mai începutul e greu, odată începutul făcut, cred că fiecare femeie cu bun simț ar trebui să-și țină de fală a fi membră la o astfel de societate și atunci de sigur și de bărbatul ar fi aceea preferite!

O femeie.

II. Răspuns la întrebarea despre lux.

Oameni în general mult ori mai puțin dar — toți au în vedere „să placă”. Deosebirea e numai că femeile nu tănuiesc aceasta; însă bărbatul cred ceva superficial pentru dânsi a recunoaște dorul de a plăcea; zice că voiește nu mai să impună atât prin calitățile științei cât și prin exterior. Și ca să-și ajungă scopul încearcă toate mijloacele pentru a înlocui prin artificialitate tot ce eventual li-ar fi denegat natura. Gradul permisivității acelor încercări îl culminează individualitatea, cultura și starea materială a respectivilor.

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de preț.

Cu cât un popor e mai cult, cu atât are gust mai rafinat pentru tot ce e fin, frumos și plăcut ochilor. — Chiar pentru acea fără cărețare rezervă nu puteau judeca pe bărbați, pentru că văd și apreciază și ei ce e frumos, deși chiar — numai prin gâteli artificiale deci un bărbat cunoscute și serios n'ar fi permis să se laze învins, cu toate aceste cu puțină sinceritate trebuie să o recunoaștem, că și nouă femeilor ni e mai plăcut ochilor a vedea un bărbat îmbrăcat cu gust la modă, decât altul cu — exteriorul neglijat, sau chiar contra modei bătător la ochi, prin urmare dorul de a plăcea a-și putea zice că și la bărbați există tot în așa măsură ca și la femei.

— Și astfel atât femeile, cât și bărbații, suntem egal de vină că luxul să întinde tot mai tare. Cine să nizește a-și lărgi cercul cunoștințelor celei mai înțelepte științe: „A se cunoaște pe sine însuși”, nici când nu se încearcă să arate mai mult, decât ce în adevăr este. T. C.

Răvaș din Târgul-Murășului.

(Purtarea nedeamnă a protopopului gr.-cath.)

„... E ziua învierii! Din zile cea mai mare...
Din turnuri de biserici străbate în depărtare
Al clopotelor sunet. Veniți să ne închinăm,
Pe celele dă victă în psalmi să-l laudăm...”

Să nălță în văzduhuri cucernicele cântări,
Mirosurile de tămâie se mprăstie prin vânturi,
Tresare în candelă primosul învâpăiat,
Răsund vers din strane: Hristos a înviat!...”

Din nou sună clopotele anunțând lumii minunea cea mare. Din nou cântă preoții în biserică: „Hristos a înviat din morți cu moartea pe moarte călcând și celor din mormânturi viață dăruindu-le.” Din nou răsună minunatul tropar: „Ziua învierii, să ne bucurăm și să ne veselim și unul pe altul să ne îmbrățișăm — și să zicem „fraților” și celor ce nu ne iubesc pe noi...”

În biserică se face tăcere... — Și deodată se aude: „Kezdetben vala az Ige s az Ige val...” Cei asta; Unde suntem? Oamenii se uită înmărmuriți, buimăciți! Mă rog nu-i nimic! Suntem în biserică gr.-cath. din Târgul Murășului (care se numește și: „A székelység fővárosa”) — și protopopul Iuliu Nistor cu mult iubital său ginere și-au permis gluma (?) aceasta: să citească evanghelia într-o biserică românească în limba maghiară — ce nu s'a mai întâmplat nici-când!... Mă rog doar „Simon bácsi” (care drept că nu e gr.-cath., dar venind la biserică) a vrut să asculte sfânta evanghelie în limba lui, căci „oláh” știu că nu va învăța pentru aceasta!!!

Îi stă omului mintea'n loc! Cum se poate, că un om, care numai cu vre-o câteva săptămâni înainte (când cu pacostea episcopiei ungurești) da declarațiuni și jura, că „limba și legea” nu-și va lăsa, omul acesta în Ziua învierii să se facă cu fața lui de batjocură, cu o nesocotință așa de neghioabă!?

— Sau chiar pentru că au fost Paștile și în aceste serbători luminoase trebuie să ne înălțăm pe de-asupra nevoilor și patimilor zilnice, să uităm urile și dușmăniile și din toată inima, cu cugetul să ne deschidem largi brațele și „unul pe altul să ne îmbrățișăm și să zicem „fraților” și celor ce ne urăsc pe noi...” — pentru asta să o fi făcut? Adecă să fi vrut să întindă dreapta dușmanilor de moarte în semn de împăcare?... Dar în al cui nume?!

— Ori poate că mult iubital său ginere: N. Gajia, profesor în Blaj, a vrut să maimăntărească obiceiul din Blaj unde se citește evanghelia la Paști în mai multe limbi?!

— Sau poate protopopul Iuliu Nistor, a avut să se curețe un pic înaintea „patrioților” din Oșorhein, cari, când cu „declarațiunea” dela Blaj, a numitului protopop l-au luat la întrebare?!

— Asta să proa poate, căci de fricos e fricos al dracului. Și îi place că „e în prietenie cu toți oamenii cei mai tari decât dânsul.

Ori poate profesorul Gajia din Blaj, carele — cum să vorbește — face ochi dulci la vre-o catedră dela vre-o școală de stat, — a vrut să-și netezească calea?...

Destul, că auzind glasul strident al numitului profesor cu: „Kezdetlen vala etc”, — am ajuns în starea lui Aeneaz al lui Vergiliu: „Obstipui, steteruntque comae et vox faucibus haesit!”

Dar nu a fost aceasta prima năsbătie a protopopului Iuliu Nistor (măncăi-ar rușinea na-ul de...) Nu!

„Simon bácsi” e un prieten de casă (să nu zic frate de cruce) al protopopului Iuliu Nistor (care — cum se spune — să subscrie și Nyisztor Gyula) și așa mergând la el într' n rând l'a întrebă cum poate locui în casa parohială, când așa „oláh-azag” el (miros de valah).

— „Oláh-azag”-ul părintelui Gyula îmi amintește un anumit individ cu numele Iancu m-cu, sau cum își zice el „M-ku János”. Acesta se mută dintr'un oraș aproape curat românesc în „Maros-Vásárhely”, fiindcă nici lui, nici doamnei nu le convine societatea „valachische”!! — Dar stipendiul de vre-o câteva sute le papă regulat băiatul său nevrednic. Bani românești nu-î indis-pun pe d. acesta.

— Așa-i M...ku János.

Livia Alexandrescu
cetitor al „Românului”

În chestia aceluiași rușini mai primim următoarele:

„Scurt, dar la înțeles: Un individ amărât a citit evanghelia la Paști în biserică gr.-cat. din Târgul-Murășului în limba maghiară!!!

Notetul ăsta e profesorul din Blaj, Gajia, ginerele protopopului gr.-cat. Iuliu Nistor, care nu de mult să jura (s'au ce-a făcut?) în Blaj, că nu-și lasă limba și Blaju pentru ce-i în lume!!!

Oare nu i-ați putea trage la răspundere în „Românul” pentru nesocotința indignatoare?!! „Dacă nu puteți crede unui anonim interesat-vă și-apoi veți crede”.

Un ascultător.

„Scurt” și noi! Față de lepădături de a-acestea îmbrăcate în rasă preotească vorba scrisă nu mai are putere. Am ajuns vremea când nu ne mai putem îngădui cuvenita cruțare pentru ori-ce slujitor al altarului. Fiiște căzute, strepe ale păturei noasire intelectuale a ajuns să ne furnizeze în tot mai numeroase exemplare tagma preoției noastre.

Neamul nostru are și preoți vrednici, evlavioși, cu dragoste de neam și cu respect pentru biserică lor. Pentru aceștia, pentru demnitățile lor ținem să dăm în judecată aspră a publicului nostru categoria aceasta a existențelor cari se târă înaintea străinului și aurului. Revolta și scârba noastră adâncă nu sunt suficiente pentru asemenea oameni.

Am dori mult ca membrii clerului nostru să nu mai îngăduie asemenea apariții dezonorante pentru tagma preotească și pentru neam.

Am dori ca aspra judecată a preoției vrednice să disciplineze pe acești nevrednici purtători ai reverendei — fiindcă n'am dori să facem apel la revolta și la scârba credincioșilor de al căror respect credem că preoția are trebuință.

În biserică din Târgul Murășului nemernicia trebuia împiedecată imediat.

INFORMAȚIUNI

Arad, 13 Aprilie n. 1912.

Mersul vremii

Buletinul institutului meteorologic anunță vremea moale și uscată cu înghețuri noaptea.
Prognostic telefonic: uscat, noaptea îngheț.
Temperatura la amiază a fost de 6°8 Cels.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kgr.)

Grâu pe aprilie	Cor. 11°48
„ „ maiu	11°50
„ „ octomvrie	10°86
Secară pe aprilie	10°54
„ „ octomvrie	8°88
Cucuruz pe maiu	8°94
Cucuruz pe iulie	8°92
Ovăș pe aprilie	9°99
„ „ octomvrie	8°61

Pentru fondul ziaristilor!

Anunțăm publicul, că conferința d-lui Ioan Lapădatu în Arad nu va fi marți, în 16 c. — după cum s'a spus în numărul nostru de ieri — ci Luni, în 15 c., după amiază la orele 4. Localul va fi vestit tuturor la timp.

Ne face plăcere, să amintim și azi că față de conferința d-lui Lapădatu se manifestă un interes tot mai viu și că sunt speranțe de frumoase contribuții pentru fondul ziaristilor români.

Adunarea generală a fondului preoțesc din dieceza Aradului. Azi s'a ținut în sala consistorului din Arad adunarea generală a fondului preoțesc din dieceza Aradului. A prezidat P. S. S. părintele episcop Ioan I. Papp, fiind de față aproape toți delegații preoției din părțile arădane, din Bănat și din Bihor. S'au canzurat socoțiile fondului și s'a constatat un frumos escedent de peste 70.000 cor. în anul 1911. Statutele nouă ale fondului, primite în anul trecut, încep să-și dea roadele lor. S'a constatat totuș, că încă mulți preoți nu și-au achitat taxele impuse prin statutele nouă, dar se speră, că până la octomvrie s. c., ultimul termen, toți preoții își vor face datoria față de fondul acesta, menit să măngâie văduvele și orfanii preoților, apoi să dea ajutor și preoților lipsiți de dotație din partea statului.

Relul maghiarizator al honvezimel. Iată ce ni-a dat să citim într'un ziar unguresc:

Un gazetar, întrebându-l pe Harmathy Dezső, șef de secție în ministerul de honvezi, asupra scopurilor urmărite de minister cu așezarea unor trupe de honvezi în Salonta-mare, a primit următorul prex interesant răspuns:

— Este adevărat, că în Salonta-mare avem de gând să înființăm o garnizoană pentru honvezime. Ministrul crede că aceasta e de-o mare importanță — din punct de vedere național. Pentru că nu interese strategice reclamă honvezime în Salonta, ci exclusiv scopurile maghiarizării. Se vor trimite în Salonta regimente cu soldați români, — nu se știe încă ce regimente — ca să învețe acolo ungurește și să și vorbească ungurește. Nu numai în școală să învețe ei scrierea și citirea ungurească, ci și în contactul lor de ani de zile cu ungurii, primind astfel și în suflete dragostea pentru limba ungurească. Firește, că munca aceasta de maghiarizare nu se va mărgini la Salonta și nu la feciorii români, ci se va întinde și

GONDA

Stabiliment de vestminte

TIMIȘOARA-CETATE, STRADA HUNYADI nr. 7.

Cea mai mare casă de tot felul de vestminte pentru bărbați, copii și fetițe.

Secție pentru comande după măsură. Pânuri originale engleze.

Prețuri ieftine.

Telefon 451.

asupra tuturor ținuturilor naționaliste ale țării. În acest scop, ministrul a și început să lucreze la proiectul de așezare a singuraticelor corpuri de armată ale honvezimei.

Pentru noi declarațiile numitului șef de secție n-au — farmecul noutății... Noi mai știm și că măsuri de natura celor contemplate de comendamentul honvezimei duc la rezultate diametral opuse celor intenționate. Am dori totuși ca acele cercuri politice din Austria, cari nu pot să vadă clar prim-jdăia ce vor aduce asupra armatei reformele militare, că multe lor dispoziții favorabile honvezimei, să poată citi și ele aceste senine declarații.

Deschiderea sinodului diecezei Aradului se va face astăzi la ora 12 în sala seminarului. Rujm prietenii noștri să ne trimită rapoarte dela celelalte sinode.

Trădătorul Mangra în Arad. Când cad rândurile acestea sub ochii cetitorilor noștri din Arad vânzătorul de neam care a făcut în Bihor cuib prostituiției politice va fi sosit în mijlocul nostru ca alături de atâți buni români și cinstiți servitori ai altarului să pună la cale afacerile grele ale biserică și școlii noastre.

Canalia de al cărui nume scutim hârta, va privi pe oameni, va vorbi în public, va zâmbi, va strânge mâna... Oare?..

Noi te salutăm fiindcă căzuți pentru a doua oară la sinod în această calitate de mercenar al vrășmașilor unui neam, de care te-ai rupt pentru totdeauna.

Ceia ce ne întristează nu este că tu te-ai vândut, pentru că de vânzare ierai și nici fiindcă ai vândut și pe alții, fiindcă de vânzare ierai și ei. Ne întristează însă, că porți haina preotului biserică noastre.

Respectăm însă în tine un singur lucru: îndrăzneala — și o dorim oamenilor mai curaj de cât tine.

Tinerimea seminarială dela institutul ped.-teologic din Arad, invită la ședința festivă, ce o va aranja Duminecă în 1/14 aprilie, a. c. (Dumineca Tomii), la orele 5 p. m., în sala festivă a seminarului, cu următorul program:

1. „Christos a înviat”... cor. bărbătesc.
2. „Creștinismul la Români”, dizertație de Nicolae Ilieșiu, stud. teolog curs III.
3. „Bordeiaș”... cor bărbătesc de I. Niculescu.
4. „Doina”, poezie de G. Coșbuc, decl. de I. Selăjan, ped. c. III.
5. a) „Bococel și inele” coruri bărb. de I. Vidu.
b) „Coasa”
6. „Oltul”, poezie de O. Goga, decl. de I. Cioflan, stud. teol. c. I.
7. „Rotunjoare foi de plop”... cor bărb. de I. C. Bohaciu.
8. „Țiganul la stână”, poezie de T. Speranță, decl. de A. Roman, ped. c. III.
9. „Reîntoarcerea acasă”... cor bărb. de I. Murașianu.

Impăratul Wilhelm autor dramatic. Ziarul parizian „Excelsior” află din Berlin, că la teatrul din Potsdam se va reprezenta în curând piesa „Die Familie” scrisă de împăratul Wilhelm. În această piesă împăratul Wilhelm își dezvoltă părerea sa asupra familiei, autorității părinților cât și asupra politicii europene.

Cum vedem, Kaiserul s'a lăsat de discursuri și s'a dat la piese. Se șoptește că Marele Impărat va dispune scrierea unui mare poem original.

„Dolie barbari magyari!” Un corespondent ocazional al ziarului „Pesti Hirlap” scrie din Sa-

raievo despre situația penibilă în care a ajuns în acest oraș și în întreaga Bosnia-Hertegovina neamul lui Arpad cucercitorul și se plânge că „guvernul nu voeste să știe nimic despre placatele care anunță cu litere de un cot: „Trăiască Croația — mare! „Trăiască trialismul!” „Jos cu Cuvai!” „Jos cu maghiarii barbari tirani!” și istorisește cum elevii unei școli comerciale maghiare fiind de sărbători în excursiune la Saraievo, au fost insultați, scuipați și huiduiți. Corespondentul constată că situația devine tot mai gravă, și că maghiarii nu mai au nici un prieten în această parte a monarhiei.

Călătorie de studiu din Viena la Budapesta. Universitatea vieneză obișnuiește, de câțiva ani, a face în feriile întansemestrale câte o călătorie de studiu. Cădatăi a fost în Italia, a cum un an, pe Marea Adriatică până în Grecia. Pentru a treia fusese alesă România, cunoscută pentru extraordinarul interes științific ce prezintă sub multe raporturi, — geografic, archeologic, geologic, al istoriei beleartelor, ca să nu înșirăm mai mult — și proiectul Dr. Swoboda, cunoscut prin excelențele sale cercetări despre dezvoltarea artei creștine și din domeniul archeologiei bisericăști, a și făcut unele pregătiri, la București chiar, în vederea acestei excursiuni de studiu. Pare însă că decând nu mai este regretatul Luger, se găsește tot mai mulți menajatori ai maghiarilor; acestia deci nu vor fi voit să jignească Ungaria, ducându-se să cunoască întâi România; astfel a fost schimbat proiectul și pentru acest an s'a luat un program nou, care însă pare a fi compus în pripă, căci nu arată o idee conducătoare care să-i dea un caracter precizat: vor fi plimbări la Budapesta, apoi o eșire pe „pustă”, traversarea Balatonului în vapor iar după aceea urmează Abbazia și jurul, cu întoarcere peste grota dela Adelsberg. Nu se poate afirma că ar fi abundență de material de studiu, mai ale când se amintește cum se fac vizitele de această natură în Ungaria, unde excursioniștii nu vor vedea decât mult — puținul ce li va prezenta ceea ce conduce în calitate de cicerone dat de guvern și care se va feri a li arăta ceva ce n'ar fi măgulitor pentru poporul milenar.

Ziarul „Deutsches Volksblatt” din Viena scrie pe tema aceasta: „Fără a voi să ne amestecăm în politica internă a Ungariei, exprimăm temerea că excursiunea aceasta va da universitarilor germani din Viena un tablou inexact al raportului naționalităților în Ungaria, când ei în cursul unei de-jurnări de aproape o săptămână sunt reținuți, s'ar putea zice sistematic, dela o atingere cu Germanii din Ungaria, iar aceasta îi va putea face să judece mai târziu fals chestiunea naționalităților din Ungaria. De aceea ar fi fost foarte de dorit ca să fie intercalată în program o călătorie la șrabii din Bănat și la sașii din Transilvania, pentruca să înțeleagă tineretul nostru acad-mic cum perzistă cultura germană în mijlocul atâtor lupte și în același timp să se convingă că este dator a sprijini interesele fraților noștri din Ungaria”.

Excursioniștii au plecat Vineri dimineața din Viena la Budapesta, cu tren separat. Sunt 250 studenți, între ei 35 domnișoare și 30 profesori.

Tabla comemorativă a lui Petöffi la Sibiu a fost mândrită cu vopsală, în noaptea spre 1 April n. Cercetările poliției după atentatori n'au dus la rezultat.

Dela alegerile din Turcia. Românul macedonean doctorul Misa, fost reprezentant al circumscripțiunii, a fost reales deputat de Coritza (Macedonia) cu o majoritate zdrobitoare.

Doctorul Misa era candidatul comitetului „Uniune și progres”.

Logodnă. Dșoara Elvira Pop din Reghinul-săseșc și Dumitru Mărginean învățător din Buciumi logodiți. Felicitări.

Neerolog. Demetriu Truția jude regese în pensiune, în 10 aprilie st. n. a. c. la 9 și jum. oare seara a trecut la repausul etern în anul al 73-lea al etății și 40 al fericitei sale căsătorii.

Ceremonia funebrală i-se va celebra vineri, în 12 a. l. c. la 2 ore p. m. în biserica gr. cat. din loc, în a cărei cimiter se va și înmormânta. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată! Condoleanțele noastre!

Groznică nefericire. Prin telefon ni se vestește, că azi (Sâmbătă) după amiază trei fete ale economului Petru Morariu din Cermeiu (com. Arad) au ieșit în câmp la plivit. Pela orele 8 d. a. s'a iscat o furtună îngrozitoare și cele 3 fete spăriate pleaseră spre casă. Ajungând la râulețul Teuz aproape de sat, voiau să treacă pe punte apa, dar vântul înfricoșat a răsturnat în râu pe fetița care mergea înaintea. Fetița îndată s'a cufundat. Văzând aceasta sorioara, ce-i urma, a sărit s'o scape, dar apa fiind mare și involburată, amândouă dispărură în valuri. A treia soră privia de pe mal nefericirea și văzându-și sorioarele eufundându-se în apă, în disperarea ei s'a aruncat și dânsa în valuri. După câteva oare oamenii, cari porniră spre căutarea lor, scoseră din valurile turburi cele trei fetițe moarte. Toate trei se îmbrățișeaseră și astfel îmbrățișate au murit împreună. Pe mal erau mulți privitori, dar nimeni n'a cutezat să le sară în ajutor.

În fata unor asemenea dovezi de iubire, în în fața unor asemenea exemple de sacrificiu săvârșit de un copil pentru un alt copil de niște fetițe condeiu tâu de gazetar, care înregistrează zilnic atâtea lucruri noi, senzaționale, se cutremură și nu găsește cuvinte și podoabe cu cari să se poată ridica până la măreția unor asemenea dovezi de iubire și jertfă.

Și dacă de un timp să sacrifică în orice fel așa de pațini oameni pentru cauze publice e mângăiere, oricât de grozavă ne pare nenorocirea, că trei copile știu să moară așa de frumos.

Onorariile doctorilor celebri. Un ziar publică o listă de onorariile fabuloase ce au încasat unii medici în anumite împrejurări.

Recordul onorariilor aparține d-rului Lorenz din Viena, chemat acum în urmă a îngrijii fiica unui miliardar din Chicago, a căpătat pentru îngrijirile sale suma de 500.000 cor.

D-rul Dezdemal a obținut dela curtea rusă 250.000 cor. onorar și 125.000 fr. spese de drum. De atunci a mai primit o rentă anuală de 12.000 coroane.

Medicii care au asistat pe regina Victoria în timpul ultimei boale, au căpătat câte 50.000 cor. pentru o singură consultație.

D-rul Hull, care în 1871, a operat pe Eduard al VII-lea pe atunci prințul de Galles a căpătat 250.000 cor.

D-rul Morell Mackenzie care a operat pe Frideric al III-lea al Germaniei, pe care de altfel nu l'a scăpat, a primit un onorar de 475.000 de coroane.

În schimb câți doctori nu vegetează în mi-zerie?..

Excursioniștii români în Italia. Excursioniștii români din Italia au ajuns în cea dintâi zi a paștilor în Roma dimineața la 7, după o neuitată petrecere în Florența și Fiesole. În ziua primă au luat parte la serviciul bisericăesc în catedrala Sf. Petru, după care au vizitat monumentul nou al lui Victor Emanuel II, apoi Forul Roman, Coloseul, Via Appia, biserica Sta Maria Maggiore, Palatinul, Stâncă Torpeică. Toți excursioniștii sunt în dispoziție bună. Stau o săptămână în Roma și pleacă apoi la Neapol, la Capri și pe Vesuv.

Prof. Dr. Stefan Saghin, rectorul universității din Cernăți, este între cei treizeci de savanți numiți de universitatea din Atena cu ocaziunea serbărilor sale jubulare doctori de onoare.

Fiu de magnat deținut pentru escrocherii. La Londra a fost arestat contele Ferdinand Festetics, fiul contelui Andrei Festetics de Tolna, fost ministru ungar al agriculturii. Tânărul Festetics e acuzat cu mai multe escrocherii.

Pentru sezonul de primăvară au sosit

noutățile în tot felul de **pălării, cravate, albituri, gu-lere, ciorapi**, precum și **ghete** de o calitate de recunoscut de bună pentru bărbați, dame și copii, cari le pun la dispoziția m. st. cumpărători. Pe acela care ne sprijinește îl sprijinim și noi.

MANNHARDT JENŐ

urmașul lui LEITNER LAZAR
ORADEA-MARE (Nagyvárad) strada Zöldfa nr. 13.
Telefon 695.

Doi băltoane au sosit la noi și au coborât de teama vântului din zilele trecute unul la Pecica, lângă Arad, iar altul lângă Hateg, la satul Răușor. Ambele veneau din Berlin și cel dintâi a făcut calea lungă din capitala Germaniei până la noi în 21 ore, iar cel de al doilea în 24 ore.

Cum s'a scris Cavalleria Rusticana. Câteva confidențe făcute de Mascagni ne arată cum a fost compusă opera Cavalleria Rusticana.

Editorul Sonzog fundase un premiu. Mascagni a hotărât să concureze, punând în muzică opera Cavalleria a lui Vergas. Data concursului era foarte apropiată, nu trebuia pierdut un singur minut. Liaretistul se puse pe lucru și spre a nu pierde timpul, expedia compozitorului cărți postale zilnice, pe cari transcriau munca zilei. Aceste mici bucățele de libret pe căți postale inspirau puțin pe muzicant. Totuși când a sosit ultima carte postală s'a simțind fierbând de idei și a anunțat pe nevasta sa că va lucra toată noaptea. Din nenorocire, în acea noapte, d-na Mascagni a dat naștere unui copil și sara compozitor a avut alte griji decât manuscrisul său.

Mascagni, simplu profesor de muzică nu avea piano, a închiriat unul care a sosit abia în ziua botezului copilului, ceea ce însemna altă zi pierdută.

Opera terminată, Mascagni își pierde îndată curajul, închise manuscrisul într'un sertar.

Trei zile înaintea ultimei amânări, femeia sa puse mâna pe el și alergă, pe ascuns, să-l ducă la poștă. Dar ploaia în chip torențial și la jumătatea drumului, sârmana femeie, udată până la oase, își pierde la rândul ei curajul. În acest moment întâlni un amic, care se însărcină să pună pachetul la poștă.

În timpul acesta Mascagni scrisese lui Puccini să-i facă rost de ceva lecții.

După o săptămână însă el triumfă.

Presă slavă și Croația. Sindicatul ziaristilor slavi a hotărât să organizeze mari demonstrații pentru libertatea presei croate.

Un congres de educație morală. În zilele de 22—27 august se va ține la Haga al II-lea congres de educație morală. Ministerul instrucțiunii publice al României a fost invitat să trimită un delegat la acest congres. Primul congres de educație morală a avut loc la Londra în anul 1908.

Congresul e constituit sub președinția ilustrului profesor francez dela College de France, d-nul Emil Boutroux.

Congresul va discuta în tot timpul duratei pe lângă rațiunea ideii filosofice a culturilor actuale și problema unei educații morale serioase a viitorului.

Congresul contra tuberculozei la Roma. Azi se va deschide la Roma congresul internațio-

nal pentru combaterea tuberculozei, în vederea că: rnia s'a făcut pregătiri extraordinare.

Vor lua parte la acest congres câteva mii de medici din toate colurile pământului și printre ei se află multe celebrități științifice. Din România au anunțat că vor participa și vor face comunicări diferiți fruntași ai științei medicale ca d-nii Toma Ionescu, I. Cantacuzino, N. Tomescu, N. Bogdan, Botescu, Poșnaru-Căpălescu, Daniel, Gratoschi, Zaharescu, etc.

Guvernul român va fi reprezentat oficial prin d. dr. Proca.

Congresul e pus sub înaltul patronaj al regelui Victor Emanuel și al reginei Elena.

Pentru înlesnirea congresistilor s'a organizat un serviciu gratuit de informații în gara din Roma.

Titlul regelui Victor-Emanuel este un titlu excelent.

Acum cât va timp s'a distins la un concurs internațional de tir. În legătură cu aceasta se poartă următoarea întâmplare a lui Umberto tatăl său.

Pe când era încă prinț, Umberto a participat la o atragere la țintă. Înainte de a începe tirul însă el a schimbat locul cu un soldat cu care concurea. Soldatul nu era mai bun trăgaci ca prințul regal, dar la fiecare împușcătură a lui se ridica semnalul că a reușit, pe când prințul a încasat de abia câteva puncte.

Bietul colonel care aranjase lucrurile a aflat cu cea mai mare surprindere de urată întorsătură a celor ce puseseră la cale.

Astfel că regele Italiei zilele trecute când a participat la tir, a ținut mai întâiu să se asigure de imparțialitatea tirului.

Care e vârsta cea mai fericită? Un ziar englez a adresat un chestionar mai multor celebrități britanice, întrebându-le care e, după dânsule, vârsta cea mai fericită a omului. Răspunsurile au fost multe, reproducem însă numai parte din ele.

Contesa Warwick, cunoscuta socialistă revoluționară a răspuns:

„Vârsta fericită a omului începe abia după treizeci de ani, câte odată după patruzeci, și în ori ce caz după împlinirea anului al 50-lea.

Actorul Bourchier, a răspuns că omul nu e fericit decât între 50 și 60 ani: atunci abia are el destulă experiență și poate spune că și-a atins apogeul social. Dacă n'a ajuns la nimic e o dovadă că n'a avut nimic bun întru'nsul. Bine înțeles, adăugă Bourchier, e vorba de omul sănătos. Căci sănătatea e primul factor de succes în lupta vieții.

Sociologul Robert Perks, a răspuns că după dânsul vârsta cea mai fericită a fost a lui Gladstone, care la 70 ani a fost mai cumbativ decât mulți oameni la 30 și 40 ani.

Artista Ellen Terry, a dat de sigur răspunsul cel mai filosofic și și cel mai adevărat. Ea a declarat că nu există o vârstă fericită a omului. Omul poate fi fericit și în fragede tinerețe și la adânci bătrânețe. Totul depinde de împrejurări și de starea sănătății omului.

Scriitoarea Bland a răspuns că numai copilăria e vârstă fericită a omului, căci copilul nu-și dă seama ce e răul și nu înțelege zădărnicia binelui.

În schimb deputatul William Crook declară că el își amintește cu durerea de copilăria tristă și că azi se simte fericit abia azi la 70 ani.

De ce zic străinii la București Bukarest. Toată lumea vede pe hărțile franceze, germane, italiene, etc., gravat cuvântul Bukarest, iar în convorbire, în scris, în jurnale și cărți, toți străinii fără deosebire, zic capitalei României Bukarest, pe când noi românii pretatindeni și cu orice prilej îi zicem: București.

De ce-i zic străinii Bukarest? Scriitorii francezi și mai ales Consulii mai înainte, adică acum vreo șaptezeci, optzeci de ani, obișnuiau a scrie Bouquiest, vorbă ce în traducere românească înseamnă: noroi care rămâne, sau noroi veșnic pe uliți.

Consulii străini erau exasperați de murdăria stradelor Capitalei și nu puteau eși în oraș decât în trăsuri închise. Bellanger spune că ulițele numite Podul Tîrgului d'afară, ori Podul Mogosoaia, ori Podul Belicului, ori Podul Calitei, erau pardoșite cu scânduri și își da impresia de poduri peste ape. Pe sub ele era totdeauna băltoace și mocică și când scândurile se desprindeau se ridicau în sus și când cădeau în jos asvârlea apă murdară și noroi peste trecători. Podurile erau totuși căi privilegiate pe unde se plimbau boerii și cocoanele, dar celelalte strade erau mai rele. Întrai până la glezna în tină, așa că numele de Bouquiest era bine meritat atunci ca și cum — nu e vorba.

Acum străinii cari stau la Capșa, văd o uliță-două, măturate, spălate cu apă cu fortunul, dar dacă s'ar aventura prin mahalalele ar vedea cu destul regret că au avut dreptate un alt consul francez care a definit Bucureștii astfel: „Une petite Ville dans un grand village”, adică pe românește: „Un mic oraș într'un mare sat”. Mahalalele noastre nu diferă mult de sate, și încă de sate murdare și infecte.

S'a numit acest oraș București, după numele lui Bucur Ciobanu. Alții susțin că București înseamnă oraș de bucurie, căci aci se faceau petreceri, chefuri, și toată lumea era foarte veselă. Grecii chiar traduceau Bucureștii prin Hilaripolis și acest nume îl găsim pe copertele multor cărți tipărite de greci la noi.

Cine nu știe asta poate căuta mult și bine pe toate hărțile lumii și nu va găsi nicăieri orașul vestit Hilaripolis. El e Bucureștii cel cu vii multe și cu cărciumi și lăutari mulți.

Numele de Bukarest l-a dat orașului întâi și întâi consulul francez la noi, Billecoq. Eliade Rădulescu confirmă aceasta într-o notiță scrisă de el și el știe ce spune, fiindcă a cunoscut bine pe acest Billecoq. A fost destul ca acesta să scrie câteva corespondențe și rapoarte pe cari să puie date și vorba Bukarest, pentru ca toți cari vorbesc francește să scrie și să pronunțe Bukarest în loc de București. Apoi s'a generalizat. — D. Teleor.

FOITA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMÂN)

Trad. de Senior

(71) — Urmare —

Treceți apoi destul de mulțumit în închisoare în vreme ce grea isprăvește cu afacerea ta. Tribunalul ordona transferarea ta dela închisoarea din Koksaisk la cea din Bunaisk; tribunalul din Bunaisk se decide, după unsprezece luni, să te transfere la Veciegonsk, de unde într-o a patra și în sfârșit într-o a cincia închisoare; acolo zici văzându-ți noul tău palat: „socotind bine, aici nu-i nici mai bine nici mai rău; la Veciegonsk era mai curat și mai încăpător; la Bunaisk și la Koksaisk era mai multă societate, aici e murdar, dar e mai svântat și mai sălbatoc, aste compensează”.

„Un altul?... Abacum Thyrof?... Thyrof... Haide, ce ești tu? Pe unde rătăcești! Volga te-a atras, și ai câștigat gust pentru viața neatârnată muncind cu aspri lucrături ai porturilor!”

Aici Cicikof se opri și deveni destul de visător. Și la ce visa el?

Oare la soarta lui abacum Thyrof, sau visa așa fără obiect și fără orizont, cum visează în ge-

neral un rus oare care, ori care i-ar fi rangul, gradul, condiția socială, când se plictisește de viața strămtă și când îl cearecă aspirațiuni spre goluri fără hotare?

În adevăr, unde este acest Thyrof? El se plimbă sgomotos și vesel prin portul spațios de grâne, după ce s'a târșit cu negustorii. Cu pălăria înpeștrită cu flori cu panglici, falanga întregă a lucrătorilor din port rîde și se zbegue luându-și rămas bun dela ibovnicile lor, și dela nevestele lor mari, binefăcute, mândre de panglicile lor și de salbele lor. Pe piața întregă nu mai e decât cântec și hore nebune, și hamalii cu toate acestea, cu strigăte puternice, înjurături și imbrânceli, cu ajutorul croznelor lor ridică în spate dela 10 la 12 chintale greutate, incredințează aici mazăre, bob și grâu, pântecelor unor corăbii, unor bărci largi și adânci; aiurea ei depun mari saci plini de ovăș și de diferite făinuri; și, mai departe, se vede întregul fund al pieței garnisit cu piramide, nu de ghiulele, ci de saci destul de umflați și de grei, arsenal care pare a privi și a aștepta momentul când va trebui să treacă întreg în adâncile bărci uriașe, cari, aproape cap la cap și totodată uriașe șerpe și flotă nenumărată, vor pluti în tovarășia slouirilor de ghiată, călători ai primăverii. Acesta e teatrul isprăvilor voastre de lucrători în port, și în chip galant, ora precum ați răs, v'ați zbeguit și ați turbat, mergeți acum ca să munciiți și să asudați tărându-vă greutatele cu ajutorul unui cântec mai lung decât alaiul vostru, lung și fără capăt ca Rusia.

Ho, ho, amiaz! strigă Cicikof căutând la cias. Ce-am tot trîncănit aici? Și măcar de aș fi isprăvit ceva! Mi-am făcut plan de muncă și am rumegat. Asta-i ciudat: sunt oare nebun dimineața aceasta?”

După ce făcu reflexiunile acestea, el își schimbă costumul prea scoțian într'unul mai continental, își strânse strașnic cingătoarea, fără a-și micșora mult rotunzimea, se stropi cu odicolon peste umeri, își luă în mână capela vătuită, își luă hărțile subsuoară și se duse la camera civilă ca să-și întocmească actele de cumpărare.

El se grăbi, nu doar, că se temea că n'ar ajunge la timp: nu putea să întârzie, căci președintele era o cunoștință a sa, și atârna dela preșident ca să lunjască ori să scurteze audiența, ca bătrânul Jupiter al lui Homer, care prolungia zilele și trimitea nopți scurte acolo unde trebuia să se mântue repede cu încăerările eroilor săi favoriți, s'au să le dea puțința de a încheia o luptă. Dar Cicikof simțea dorința ca să ducă, cât mai curând la capăt afacerile sale. Până aci totul îi părea vag și șovăelnic, nu era încă sigur de tot dacă sufletele sale erau de tot reale, și socotea, că în asemenea nesigurantă cel mai bun lucru e desigur să alergi repede și hotărât spre concluziuni.

Cicikof abia eșise, de tot gânditor și aranjându-și pe umeri o blană de urs cu lână înăuntru bineînțeles, cu dublură de postav de culoarea scorișoarei pe dinafară, când la cel dintâi colț de stradă, el se levi cu cotul și cu fruntea de un

Un avocat ingenios. În Cicago a produs mare ilaritate ideea interesantă a avocatului renumit A. S. Trude. La o dezbateră dela tribunal s'a întâmplat, că unul din cei mai de seamă medici, — care de altfel e prieten bun cu avocatul A. S. Trude, — fiind ascultat ca expert a dat o părere medicală, care nu era favorabilă de fel clientului pe care îl reprezenta avocatul. A venit rândul avocatului, ca să spuie impresia neplăcută produsă de declarația medicului expert și după o mică ezitare se întoarce către medic:

— „Domnule medic — zice — așa-i că d-ta ești d'consultat de bolnavii din societatea cea mai distinsă?”
— „Da.”
— „Nu v'a consultat mr. Georg Pullmann?”
— „Da.”
— „Și unde să află acum mr. Pullmann?”
— „A murit.”
— „Adevărat... Dar pe mr. Marshall nu d-voastră l'ați curat?”
— „Ba da.”
— „Și el unde se află acum?”
— „Și acesta a murit.”

Advocatul șirei a mai înșirat numele încă la vre-o zece oameni cunoscuți din Cicago pe cari medicul îi curase și cari toți au murit, apoi întorcându-se către jurați i-a privit odată încrunțat și făcând cu mâna un gest resignat fără a zice un cuvânt s'a așezat jos pe scaun. Jurații cu o adevărată consternare l'au privit pe medic și soartea procesului, — în ce privește părerea expertului, — a fost pecetluită. Clientul avocatului a câștigat procesul.

Acții dela instit. „Albina” emisiunea V. deplul meu de optare după 20 buc. voiesc a vinde în sumar ori bucăți cu prețul stabilit de adunarea generală cu 440 cor. minus 200 cor. ce este a se plăti în 5 rate la casa instit. „Albina”. Doritorii de cumpărare au a se adresa adm. „Românul” în Arad de unde vor căpăta informațiune lămurită.

domn tot în piele de urs dublată cu un postav de culoarea scoarței și cu șapcă de lutru.

Domnul vorbea; era Manilof. Ei se aruncară în brațele unui altuia și rămaseră așa cinci minute bune. Popăurile fură de o parte și de alta atât de energice încât acești domni avură din pricina lor durere la gîngii tot restul zilei. Iubilațiunea în Manilof fusese atât de mare încât nu-i mai rămase decât nasul și buzele în față: Ochii dispăruse cu totul. Vreme de un sfert de oră el ținu cu ambele mâni mîna stîngă a lui Cicikof și i-o infierbântă teribil: el întrebunță întorsăturile de frază cele finna ie și cele mai catifelate spera-i povesti pentruce alerga ca să înbrățișeze pe Pavel Ivanovici (eroul nostru), și cuvântarea se sfârși printr'unul din acele complimente cari se fac domnișoarelor cu cari cineva vrea să danseze. Luatul de altfel neavînd prin aceasta decât un mai mare preț, Cicikof deshise gura ca spre a mulțumi ca domnișoară bine crescută, când deodată Manilof scoase dedesubtul blănii sale un sul de hîrtie legat la cele două capete cu o panglică roșie.

— „Ce-i asta?”

— Țărani.

Cicikof scoase o ușoară exclamație, desfășură hîrtia, o străbătu cu privirea, admiră frumusețea scrisului și zise:

„Iată o listă pe care nu trebuie să o transcrii; e perfect scrisă, ba încă și un chemac de toată frumusețea. Asta-i turnat... e de un artist! Dar cine face d-tră lucruri așa de minunate?”

— Ah! nu mă întreba.

— D-ta, nu-i așa?

— Nu. Nevasta mea.

(Va urma.)

Baie de aburi pentru dame și domni. În scaldă „Opre” situată pe piața Tököly, Lunea și Vinerea p. m. între orele 3—6 stă baia de aburi la dispoziția on. dame. Pentru domni e deschisă baia de aburi zilnic dela 5 dimineața până la 1 oră d. a. Membri cluburilor și a societăților, militari, și poliția solvesc 70 fileri. Baia de aburi e transformată și din nou aranjată. Prețul redus la cumpărarea alor 10 bilete e de 8 cor.

x **Nou atelier fotografie în Arad.** Nouile direcțiuni în pictură au creiat evoluțiunea artei fotografice. Desvoltarea rapidă atât a fotografiei profesionale, cât și amatoare ne fac să uităm vremile patriarhale, când oamenii stăteau drepti ca lumina în fața mașinei de fotografiat. Măestrii moderni ai artei fotografice fac să dispară lipsele vechi, cari se consideră de problema fotografiei fixarea copieii vii a omului, iar nu de opera unui artist, schimonosită prin ținuta teatralistică a corpului și fotografiere falsă. Unul dintre aceștia este **NAGY GÉZA**, a cărui nume este pus astăzi alături cu a celor mai distinși fotografi profesionali. Acest fotograf dorește să-și valorizeze praxa câștigată ca conducător al atelierului **HUGO WEISZ** timp de 10 ani și experiențele făcute în călătoriile de studiu, făcute în străinătate. În scopul acesta va deschide în 1 Mai atelier anume pentru acest scop edificat în Arad, strada **Andrássy-tér 22** vis-à-vis cu casa comitatului. Deschiderea atelierului lui **Nagy Géza** îl recomandăm în deosebită atențiune mult stim. public.

x **Gustav Tátray** — Oradea-mare, str. **Rákoczy**, prăvălia pentru elită, unde se pot cumpăra lucruri de mână, pentru dame precum și necesarii, cu prețuri foarte ieftine. Telefon 783.

x **Seminarul Juridic Dr. Geréb**, Cluj, Str. **Farkas** (lângă edificiul cel vechiu al teatrului). Pregătește pe lângă onorar mic, pentru examenele de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat. În 3 luni se câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul proiectelor de reformă a învățămîntului juridic, e dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre binele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera advocațială.

x **Adolf Nadler**, fabrică de orologioare pentru turnuri, **Budapesta VIII**, str. **Prater 2**. O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați liferează cele mai perfecte orologioare pentru turnuri, cu preț redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltuiala proprie. Ia garanție pentru orologioare liferate. Lămuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru.

Bibliografie

A spărut:

Adevărata bogăție, sau împăratul printre săteni, poveste de Ioan Agărbiceanu, cu chipuri de Floarea Mureșanu și cu portretul autorului. Cluj, 1912. Preț 20 fileri.

Minunata poveste publicată în numărul 9 al „Soliei Sateilor” și scrisă de povestitorul nostru iubit Ioan Agărbiceanu, a plăcut așa de mult, încât mulți cetitori și-au împărțit această plăcere în cele mai calde cuvinte. Acum frumoasa poveste s'a tipărit și în cărticică, că sătenii noștri și toți iubitorii de cetire să o poată avea ușor și în o formă plăcută. O carte, care va face cinste oricărei case românești. Foarte potrivită pentru școlari, ca premiu din prilejul examenelor, de aceea se recomandă în atențiunea învățătorilor, directorilor de școli și a iubitorilor de învățatură. Se poate cere dela redacția „Soliei Sateilor” din Cluj, cum

și dela ori-care librărie românească. La comanda mai mari se dă rabatal obicinuit librarilor.

Gazeta Măzilor și Răzeșilor bucovineni. Revistă bilunară anul II. Nr. 2. Abonamentul pentru Austro-Ungaria 6 cor pentru România 8 lei pe an. Administrația Cernăuți, Str. Francisc 42.

Drepturile Femeii, revistă lunară. Anul I. Nr. 4 cu un foarte bogat cuprins. Red. și adm. București Calea Șerban-Vodă Nr. 204.

A apărut: Criza bisericească de Spiru C. Haret și se poate procura dela librăria „Tribuna” Arad. Str. Deak Ferenc.

A apărut: Doina (legendă) de Maria Cioban se poate procura dela Tip. „Concordia” Arad, str. Zrinyi Nr. 1a.

Săptămâna politică și culturală No. 16 cu un foarte bogat cuprins. R. d. București, strada Regală Nr. 1. Abonamentul pentru Austro-Ungaria 16 cor. pe an.

A apărut: „Zări din Univers”. — În vederea eclipsii solare din 17 april 1912, colaboratorul nostru d. Gavril Todica, a scris o mică monografie asupra întunecimilor solare, din care o bună parte s'a publicat și în „Cosinzeana”, dar care a apărut completă în broșură separată sub titlul de mai sus. Broșura fiind din cele mai interesante și instructive, ba unica nu numai în sărăcia noastră literatură astronomică, ci și în a fraților din Regat, o recomandăm tuturor cărturarilor noștri și în deosebi tineretului din gimnazii. Costă 30 fileri și se poate comanda atât la Librăria Națională din Orăștie, cât și la autor în Geoagiu (Algyógy, Hunyad m.).

Sumarul numărului de mâine din „Nona” revistă română” de sub direcțiunea d. lui C. Radulescu-Motcu, este: Noutăți: Memorial bucovinenilor către împărat. — Constituționalitatea legilor. Cestiuni sociale, Petre Străinu: O tragedie etnică. Psihologie, dr. Fl. Simionescu: Despre neîncrederea, Literatură, I. Ciura-Nanov: În Humuleștii lui Ion Creangă (cu două ilustrații). D. Iacobescu: Reculegere (după Baudelaire) Cesar T. Stoika: Cuceritorul (literatură norvegiană) trad. de G. D. Belinsky. Cronica științifică, Em. Grigoraș: Noutăți științifice: Eclipsa de lană. Insemnări: Conferențele d. lui Hubert Lagardelle. — „Inițiere filosofică”. — Sărăcia în Anglia. — Psihologia revoluțiunii chineze. — Războiul de guerilla în Tripolis. — Un congres de educație morală. Revista revistelor: Insula. — Viața Nouă. — La Coopération des Idées. — Mercure de France. Memento.

Teatrul Apollo. Azi, duminică, teatrul Apollo va prezenta următorul program foarte atractiv:

1. Din centrul Africii (tablou clasic din natură). — 2. Mama doarme (dramă). — 3. Jucătorul fals (dramă socială senzațională în 2 acte). — 4. Lemke iarăși e copil (comie).

Prețurile locurilor: Lojă, de persoană 1 cor. Loc rezervat 1 cor. — Locul I, 80 fil. — Locul II, 60 fil. — Locul III, 40 fil. — Locul IV, 20 fil. — Orlestră proprie. — Garderobă.

Inceputul reprezentațiilor d. a. dela orele 2 și jum.—11 noaptea.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

Nedelcu, Wien. Nu înțelegem ce poate fi cauza de nu primești foaia regulată? Ziarul se expediază din 1 April supt următoarea adresă: Dr. I. M., Wien, VIII. 1. Alserstrasse 27. Cineva trebuie să primească ziarul de nu ni-se returniază?

Redactor responsabil: Atanasu Halmăgiau.

Nou atelier fotografic în Arad.

Nouile direcțiuni în pictură au creiat evoluțiunea artei fotografice. Desvoltarea rapidă atât a fotografiei profesionale, cât și amatoare ne fac să uităm vremile patriarhale, când oamenii stăteau drepti ca lumina în fața mașinei de fotografiat. Măestrii moderni ai artei fotografice fac să dispară lipsele vechi, cari se consideră de problema fotografiei fixarea copieii vii a omului, iar nu de opera unui artist, schimonosită prin ținuta teatralistică a corpului și fotografiere falsă. Unul dintre aceștia este **NAGY GÉZA**, a cărui nume este pus astăzi alături cu a celor mai distinși fotografi profesionali. Acest fotograf dorește să-și valorizeze praxa câștigată ca conducător al atelierului **HUGO WEISZ** timp de mai mulți ani și experiențele făcute în călătoriile de studiu, făcute în străinătate. În scopul acesta va deschide în 1 mai atelier anume pentru acest scop edificat în Arad, strada **Andrássy-tér 22** vis-à-vis cu casa comitatului. Deschiderea atelierului lui **Nagy Géza** îl recomandăm în deosebită atențiune mult stim. public.

De vânzare

o vie frumoasă în **Șiria**, în localitate aproape de piața mare se află o casă de vânzare. Lămuriri la administrația ziarului nostru.

Anunț.

În negocîul meu de băcănie și bumbăcărie află aplicare un tânăr

În vătăcel

din casă bună și cu cel puțin 2 clase gimnaziale sau reale.

Nicolae Dușoiu,
Brassó.

La o parochie

de clasa III se caută un teolog modest. Adresele sunt a se trimite la

Văd. Iuliana Popescu,
Kovássi (Arad m.)

ÎNȘTIINȚARE.

Am onoare a aduce la cunoștința on. publică, că mi-am deschis

cancelarie advocațională

în **Șiria** (Világos), com. Arad.

Dr. Alexe Boțioc,
advocat.

Licitațiune minuendă.

În urma ordinului V. Consistor ort. rom. din Arad Nr. 1429/1912, prin aceasta se publică licitațiune minuendă pentru zidirea de nou a unei biserici în comuna Moroda (Marot, cott. Arad posta Apatelek) pe ziua de 15/28 Aprilie 1912 la 3 ore p. m. în localul școlii gr. or. rom. din loc.

1. Prețul de esclamare 18769 cor. 59 fil.

2. Licitanții au să depună înainte de începerea licitațiunii un vadiu de 5% al prețului de esclamare, în bani gata, sau hârtii de valoare acceptabile.

3. Planul, preliminarul precum și condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial din loc.

4. Pentru participarea la licitațiune, licitanții nu și pot forma nici un drept de diurnă sau spese de călătorie.

Comuna bisericăsească își rezervă dreptul a da în întreprindere lucrările de edificare a bisericii, aceluși reflectant în care va avea mai multă încredere, fără privire la rezultatul licitațiunii.

Moroda, la 28 Martie (10 Aprilie) 1912.

Dimitrie Nica m. p. preș. com. parohial.
Zaharie Moga m. p. notarul com. par.
În conțelegere cu: **Ioan Georgia** m. p. ppresb.

Făina lactată NESTLÉ

Este dovedită după o lungă experiență ca foarte bună pentru copii sănătoși și bolnavi cât și pentru bolnavii de stomac. Impedică și înlătură vărsăturile, diareea, catarul intestinelor — Broșura »Ingrijirea Copiilor« se poate avea gratuit de la **NESTLÉ, Viena I. Biberstrasse 11.**

Gustați Berea **SLEPING-car** din fabrica „Bragadiru“.

Nr. 514—1911
a. f. e. s. e. d.

PUBLICARE

pentru esarendare de domeniu și moară

În cancelaria subserisei comisii administratoare în Naszód la 10 Iulie 1912 după amiazi la 4 ore se va ține licitațiune cu oferte scrise și închise pentru esarendarea pe 12 ani (1913—1925) a următoarelor realități din Csiesókeresztur (comitatul Szolnok-Doboka) proprietatea fondului central de stipendiu din districtul Násáudului și anume:

1. Realitățile cuprinse în cartea funduară a comunei Csiesókeresztur nr. 124 A x nro ordinar 1—3, 6—14, 17—19, 21—51 și anume:

a) loc de casa intravilan, curte și grădină de 9 jughere 1547 orgi pătrate;

b) pământ arător de 140 jugere 875 orgi pătrate cu semănătura de toamnă de 100 mierz mari de grâu din anul 1912.

c) loc de cosit de 55 jugăre 971 orgi pătrate;

d) locul de vie de 4 jugăre a cărei cultivare s'a sistat;

e) pășune de 187 jugăre 1383 orgi pătrate;

f) pământ nefructivar de 35 jugere 1223 orgi pătrate; case de locuit cu edificii economice;

g) 15 curialști cuprinși în cărțile funduare din Csiesókeresztur nr. 2, 14, 19, 39, 55, 66, 67, 68, 75, 85, 106, 129, 137, 138 și 139 dintre cari 14 sunt datori a presta cu alimentațiunea proprie pe an fiecare câte 90 zile de lucru cu palma, iar unul 90 de zile cu trăsura, tot asemenea 10 locuitori din Csiesókeresztur, cari stau cu fondul în legătură de contract și prestează 5 câte 90 zile de lucru cu palma, alții mai puțin și îndeplinesc alte lucrări;

h, dreptul de vânat și pescuit.

Prețul de strigare ca arândă anuală e stabilit cu 1000 coroane.

2. Moara de făină cu 5 pietri dimpreună cu realitățile țînătoare de dânsa luate în cartea funduară Nr. 124 sub nr.ii top. 185, 186, 187 și 188.

Prețul de strigare ca arândă anuală e stabilit cu 2000 coroane.

La ofertele scripturistice închise sunt de a se alătura ca vadiu în bani gata 10% dela prețul de strigare.

Oferentul are să declare în ofertă cunoaște condițiunile de licitațiune și de contract și se supune aceluora.

Condițiunile de licitațiune și de contract se pot vedea în cancelaria fondurilor în orele oficioase.

Dela comisiunea administratoare de fondurile central școlastice și de stipendiu din districtul Násáudului.

Násáud (Naszód) la 4 Aprilie 1912.

Prezident: **Dr. Demetriu Ciuta**, m. p.

Secretar: **Dr. Nestor Simon**, m. p.

BINETH
IGNACZ
ARAD, Szabadság-tér nr. 15.

Atrag atențiunea on. public și recomand magazinul meu bogat asortat cu tot felul de pielării din patrie și străinătate. Comandele din provincă se execută prompt și conștiințios. Pregătesc părți superioare moderne pentru ghete.

Telefon nr. 828.

H. DURATZO
fost șef. atelierului fotografic Mandy
Atelier fotografic
București, strada Gr. C.
Cantacuzino (România).

CUCHT HUGO
mechanic
BISERICA-ALBĂ str. Becher G.

DEPOZIT de renumite mașini PFAFF pentru cusut, de cârpit ciorapi și brodat. MASINI de cusut PHÖNIX și NEUMANN, biciclete STRYA și WAFFEN toate părțile constructive la mașini de cusut și biciclete cu prețurile cele mai ieftine. ATELIER pentru reparaturi foarte bine aranjate, motor electric. PĂRȚI CONSTRUCTIVE electrice, sonerie, lămpi de buzunar aparate de electricizat. ÎN ATENȚIUNE: nu țîn agenți voiajori și așa prețurile sunt mai ieftine, cu firmelo și agenții acestora trimiși pe sate nu stau în nici o legătură.

Roze frumoase
distins cu 2 medalii de aur

Pachetele și transportul ordină gratis! — Prospect mare ilustrat cu instrucțiuni probate pentru plantare gratis.

10 bucați trandafiri înalți, de 2 ani, numai nouăți . . . Cor. 20 —
10 bucați trandafiri înalți, de 2 ani, soiuri mai vechi, de cele mai bune . . . 15 —
10 bucați trandafiri — tufe, de 2 ani, numai nouăți . . . 10 —
10 bucați trandafiri — tufe, de 2 ani, soiuri mai vechi, de cele mai bune . . . 7 —
10 bucați trandafiri alergători, cele mai frumoase soiuri . . . 7 —
10 bucați trandafiri, permanent înfloritori, atârănătoare pentru balcoane de așezat în lădițe, ornamente foarte pompoase pentru ferestri dela cor. 5 până . . . 8 —
10 bucați chrysanthemum, 10 soiuri, mari . . . 4 —
10 bucați garoafe cezare, soi pompos permanent înfloritor dela cor. 5 până . . . 10 —
20 bucați garoafe de culoare albă și argintie . . . 5 —
10 bucați Cactus Dahlia, numai soi nobil . . . 5 —

Wilk M. Fr. iun. și soțul
CODLEA, (Feketehalom)
Comitatul Brașov (Brassó megye)
Trimitem prospect în limba maghiară și germană gratis.

SFAT ȘI AJUTOR

celor cari suferă de irregularități de stomac, contra stomacului stricat, ardere de stomac, incuiera scaunului, sârciuri de stomac, greață, amețeală, vomare, insomnie, colică, anemie, gălbănare, etc. le recomandăm:

Picăturile de stomac »Brady« mai înainte »picăturile Maria«. cell Se capătă în fiecare farmacie. O sticlă mare Cor. 1.60, sticlă mică 90 fil. 6 sticle Cor. 5.40, 3 sticle mari Cor. 4.80. — Pentru trimiterea înainte a sumei trimite franco:

BRÁDY K. farmacie la „Regela Ungariei“ in VIENA, I. Fleischmarkt 14.

FIȚI ATENȚI! la marca de scutire, care reprezintă pe „Sta Maria de Mariacell“, la împachetarea roșie și la subscriere, care este copie chipului de pe lature și să respingeți orice imitație.

Vițe americane altoite și nealtoite din diferite specii și de calitate superioară furnizează, garantând selecțiunea, cunoscuta școală de viță

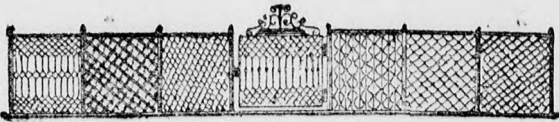

FR. CASPARI

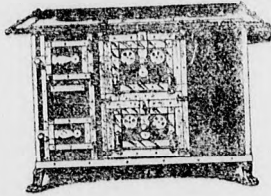
din MEDIAȘ (Medgyes).

Catalogul se trimite gratis și franco la cerere. Într'ansul va găsi oricine mai multe scrisori de recunoștință, sosite din toate părțile țării, astfel, că cei ce doresc a comanda viță, pot cere informațiuni și dela acele persoane, putându-se astfel convinge de încrederea ce o pot avea în firma de mai sus.

Prima fabrică în Ungaria de nord alui Kozár Lajos

pentru țesutul și împletirea sirmei (drot), îngrădiri (garduri), tot felul de site, ciur, ornamente de lăcătușerie, construcții de fier, sobe (spartherturi), cuptoare în UNGVÁR. Fabrică totfelul de garduri din sirmă (drot), din aramă galbină, din fier lustruit cu cositoriu sau argint viu, țesături de rabit, rosteie de ciuruit, coșeri pentru petriș și trestie împletită pentru platură (structură). Despărțământ deosebit pentru fabricarea lucrărilor pentru edificii și ornamente de lăcătușerie, coridoare, trepte, grilaje de fier, verande din sticlă, uși de fier scutite contra focului și construcții de fier. Despărțământ din nou aranjat pentru fabricarea a totfelul de sobe (spartherturi) dela esecutarea cea mai simplă până la cea mai pompoasă, cu îmbrăcăminte de pământ (cahale, olane) în colorii sau albe. Prospect trimis gratis. Vinzătorilor procente răspunzătoare.

FISCHER TESTVÉREK

fabrică de rolete, îngrădituri, site, : : rolete de oțel și matrațe : :
ARAD, József főherceg-ut nrul 18.
Fabrica: Kossuth-utca 45.

Recomandă în atenția on. public totfelul de lucruri de branșe, cari se află în magazinul firmei, cu prețuri ieftine. Îngrădituri dela 30 fil. în sus metru □
Catalog la dorință gratuit.

Telefon 557.

Cine voiește

rachie curată

să se adreseze direct la firma cea mai mare românească

Creciun & Voda

din Lugos,

care dispune de căzării mari proprii în Bănat și Ardeal.

Hotel „Central“ în Arad

Hotel de primul rang, vis-à-vis de casa comitatului. Stațiune de tramvai și autobus.

60 odăi moderne pentru oaspeți.

Luminație electrică. Scaldă în casă. Omnibus la toate trenurile. Locul de întâlnire al oaspeților din provincie. Grădină splendidă de iarnă. Cafenea. Prețuri moderate. Bucătărie excelentă. — Cu deosebită stimă:

Augustin Csermák.

Hotelul „Vas“ în Arad.

Recomand on. oaspeți cari vor sosi în Arad cu prilejul sinodului, hotelul meu, cu două etaje, cu odăi ieftine; în cafenea se vând beuturi bune. — Serviciu culant. Locul de întâlnire al străinilor. Roagă binevoitorul sprijin:

AUGUSTIN RAESKY

HOTELIER.

Hotelul „Crucea-albă“ Arad.

Aducem la cunoștința on. membri ai sinodului, că precum în toți anii așa și în anul acesta punem la dispoziția oaspeților odăi cu prețuri moderate. — Restaurantul nostru este locul de întâlnire al doamnelor membri ai sinodului.

Rugând binevoitorul sprijin sunt

Cu deosebită stimă:

Gustav Braun,

proprietarul hotelului „Crucea Albă“ Arad.

Telefon 337.

BRAUN N. ANTAL

Arad, Boros Béni-tér 7. (Casa proprie)

Recomandă depozitul său bogat asortat cu
văpseli și material pentru zidit

în atenția doamnelor cari voiesc să zidească. Atrage atenția mai departe asupra varului de prima calitate, cement, țiglă, țevi de beton, praf de piatră, împletituri de trestie, table de cement pentru pavaj. — Productele fabricii sale de ghips din Baia-de-Criș le ține acuma în depozit desfăcându-le cu prețuri foarte ieftine. — Cere sprijinul on. public:

Cu stimă: BRAUN N. ANTAL.

130 filiale
în țară și
străinătate

**Ghetele
„TURUL”**
sunt de primul rang
elegante și convenabile!
Cea mai mare fabrică de ghete din țară
„TURUL” soc. pe acții
în TIMIȘOARA.
Filiala:
ARAD, Andrásy-tér 13.
Palatul Minorităților.

400 decorațiuni și 36 premii de stat.

Motoare „OTTO” original.

Cinci fabrici cu aproape 8000 lucrători și funcționari!

Locomobile de benzin și Garnituri
de trierat cu motoare complete.
Motoare de sine mișcătoare. Mo-
toare de ulei brut și gaz sugător
construște în cele mai bune condițiuni

LANGEN & WOLF
FABRICĂ DE MOTOARE.

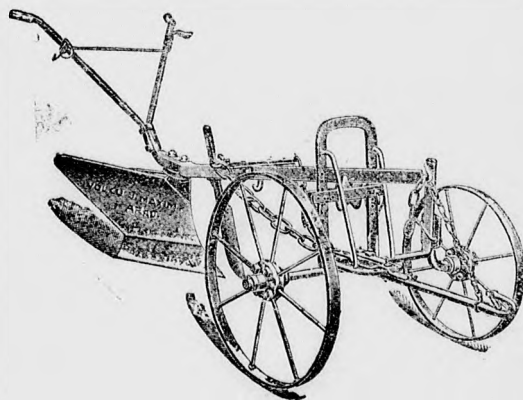
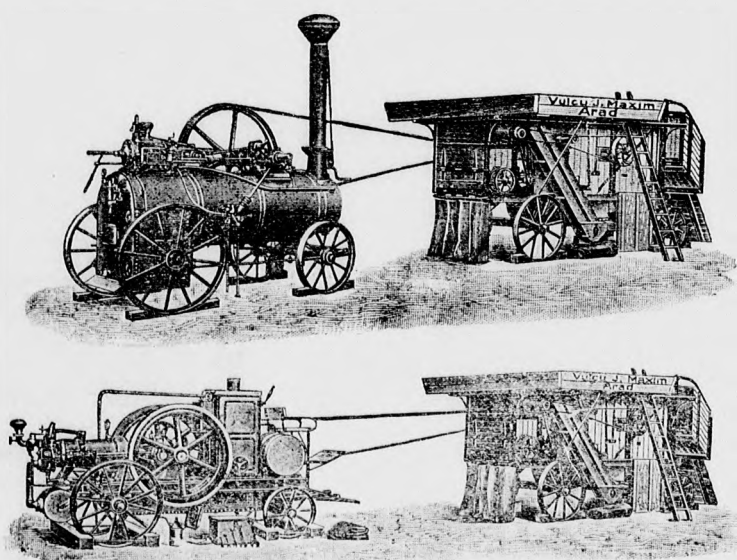
Filiala: **Timișoara-Iosefin,**
Stada Bonnaz No. 12.

Cereți gratis cataloage și prețuri curente!
Se caută reprezentanți solizi!

Peste 106.500 bucăți funcționează în toată lumea!

Cea mai veche și mare fabrică de motoare din lume!

MAXIM I. VULCU fabricant de
mașini :
ARAD, Strada Făbián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să
umblă singure, o efectuează în prețuri
moderate, după sistemele cele mai prac-
tice și cunoscute cu lanț, cu roate și cu
transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de
secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez
totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestru, țiglarie și alte stabilimente
mechanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la
firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Făbián László, (lângă gara mare). : : :

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

Cum să ne apărăm contra durerilor de stomac ? !

Contra durerilor de stomac, foarte lăfite în timpul mai nou între omni-nire, trebuie să ne apărăm dela început, folosind spre acest scop

Nectarul Dr. Engel

căci, un stomac sănătos și o bună mistuire, formează fundamentul unui corp sănătos. Cine dar vrea să-și mențină sănătatea până la acânci bătrânețe, se întrebuințează

Nectarul Dr. Engel

renumit în urma succeselor de până acum !

Acest nectar compus din diferite sucuri aromatice și vin, exercită în urma compoziției sale o influență binefăcătoare asupra mistuirii, e asemenea unui licheur de stomac, ori vin de stomac și nu are absolut nici o urmă stricăcioasă. Sănătoși și bolnavi pot așadar lua Nectar fără a-și strica sănătatea. Nectarul ajută cu o întrebuințare rațională la mistuire și la formarea sucurilor

Astfel se impune tuturor, ce voiesc să aibă stomac sănătos, întrebuințarea

Nectarului Dr. Engel

„Nectarul” este un excelent mijloc întâmpinarea catarului, sgricirilor durerilor de stomac, a mistuirii anevoioase, și a greței. Se mai întrebuințează contra contipației, a colicei și a palpației de inimă. Aduce somn și apetit, fiind bun contra insomniei, indispoziției durerilor de cap și acceselor nervoase. Folosit în cercuri mai largi s'a constatat că aduce veselie și poftă de viață.

NECTARUL se poate cumpăra în sticle de 3 și 4 coroane în farmaciile din Arad, Ujrad Glogovác, Gyorok, Ménes, Paulis, Lippa, H-degkut, Vinga, Székesut, Pécska, Tornya, Világos, Egres, Nádas, Berzova, Orszfalva, Merczfalva, Sándorháza, Bogaros, Szerb-Sz.-Péter, Perjamos, Szentlâ Szarfalva Nagylak, Palota, Alberti, Mezöhegyes, Batonya, Marczib, Dombegyháza, Kurtics, Uj-Szent-Anna, Pankota, Silingya, Taucz, Szlatinaa, Baja, Kaprucza, Bresztovác, Rékás, Gyarmata, Bruckenau, Zsadány, Szent-András, Kis becserek, Mehaia, Temesvár.

Păzitivă de Imitații!

Cereții expres „Nectar Dr. Engel”

Nectarul meu nu e ceva miraculos. Are următoarea compoziție: Samos 300-0, Esența de vin 150-0, Sirop de micură 100-0, Vin roșu 100-0, Sirop de cireșe 100-0, Sirop de fragi 20-0, Aromă de Veremint 30-0, Anis etc... à 100. Aceste se mestecă.

Nr. telefonului 604.

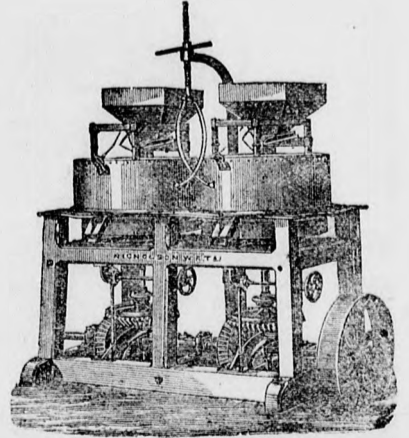
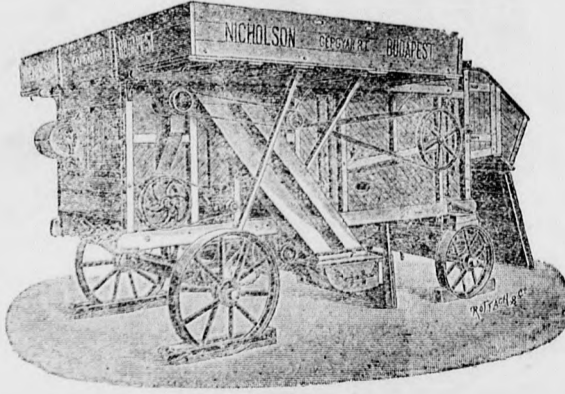
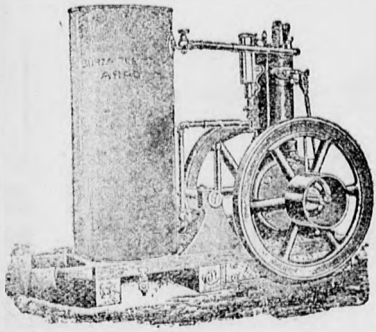
FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.

(Casa proprie).

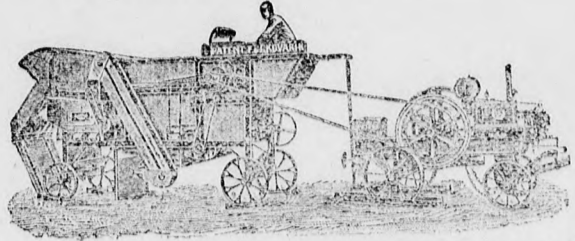
Recomandă magazinul lor bogat asortat de ferării, arme și tot felul de mașini agricole aranjăm mori cu motoare, mașini de trierat cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de motoare cu benzină cu oleu brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.

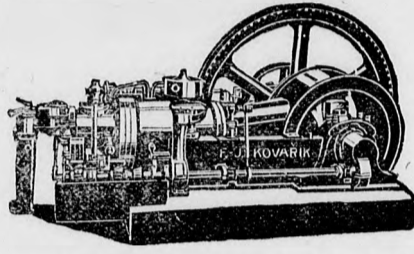
„Catalog trimitem gratuit”.

Fabricat de primul rang.

Chezășie pentru funcțiune sigură.

Cel mai nou sistem de mașini de treerat cu abur sau motor, construcție patentă.

Motoare cu olei brut și motoare sugătoare cu gaz, presiune mare, sistem Diesel.

Despărțământ pentru tot felul de mașini agricole. Mașini de abur, de treerat, secerat, cosat, sămănat etc. în cea mai solidă executare.

Kovárik F. és J.

prossnitzki gép- és motorgyár r.-társ. fióktelepe.

Budapest, V., Szabadság-tér. Nr. 14.

Nr. telefonului 604.

„Millennium”

Berărie și Ospătărie.

Aduc la cunoștința on. public român, că în berăria mea se vinde bere numită

„Részvény” și renumita bere neagră de primăvară,

care în privința calității emulează cu berea „Salvator” din străinătate. — Vinuri proprii de podgorii, dus acasă, 1 litru 80 fil. — Local potrivit pentru societăți și pentru nunți. — Bucătărie bună ungurească. — Vinuri excelente de Hegyalja. — Zilnic concertează orchestra lui Petru Albert.

Cu stimă:

SCHUCH FERENCZ

proprietarul berăriei „Millenium”.

„RADIÁL”

societate pe acții pentru construirea de mori. (Malomépítészeti részv. társaság.)

Adresa telegrafică:

Radiale Budapest.

Budapest, VI., Szabolcs-utca 6. SZ. Telefon: 125—23.

Pe baza celor mai bune recomandări dela morile ungurești austriace și streine, precum și în baza multelor referențe

Recomandăm:

Sitele-Radial, model 1911,

cari se află de potrivite la

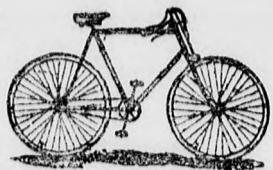
ori-ce măcinat și acoardă multe avantaje

prin faptul că se poate regula după plac, pentru diferite treburi. — Catalog și deslușiri gratuit.

Expediție repede!

Mașini, piese pentru mașini, garnituri complete pentru mori și hambare, mașini pentru curățirea acestora, mașini de transport precum și garnituri de transmisie a energiei.

BICICLETE
de renume mondial:
THE CHAMPION
și **PREMIER**

cu osie campanilară, roată automată (cu frână liberă) se vând pe lângă garanția de 3 și 5 ani cu prețul original a fabricii, fără nici o ridicare de preț, în rate lunare de 12 și 15 cor precum și părți alcătuitoare pentru biciclete, ca gumă interioară și exterioară prima calitate, sonerie, lampă, pedale, lanțuri, roată automată, conus. — În urma circulației mare unde în toată Austro-Ungaria trimite și în provincii cu preț foarte redus. — La cumpărări mari se dă rabat mare.

Láng Jakab és fia

mare comerciant de biciclete și părți alcătuitoare
Budapest, VIII., József-körut 41.

Filiale: **Boross-tér 4 și în Buda, II., Margit-körut 6.**
Catalogul de lux cu 1000 de chipuri se trimite gratuit.

Primul atelier de biliarde din Brașov

MERTH JÁNOS,
Brassó, Vasút-utca 8. sz.

Pregătește din material excelent și uscat totfelul de *biliarde*, în stilul cel mai modern, primind pe lângă prețuri foarte moderate și reparaturi.

GEORGE SZÖCS

croitor civil și militar
BRASOV,
Strada Mihael Weiss 10.
casa proprie.

Deposit de cele mai nouă stoffe indigene și din streinătate.
SERVICIU PROMPT!
PREȚURI SOLIDE!

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARĂ.

1911.		1912.	
19 Martie	ACTIV	10 Martie	17 Martie
168 709 569	119 101 569 Rezerva metalică aur .	219 057 057	218 930 936
	49 608 000 » trate aur .		61 958 000
1 251 270	Argint și diverse monete .	871 101	868 425
105 778 479	Portofoliu român și străin .	197 740 809	208 530 566
25 310 616	*) Impr. pe ef. publice .	14 776 007	15 037 077
	» în cont curent .		8 079 677
11 999 924	Efectele capitalului social .	11 999 791	11 999 791
17 956 807	Efectele fondului de rezervă .	17 633 077	17 633 077
4 293 621	» amort. imob. și mașin. de imprim.	4 216 621	4 216 621
6 020 644	Imobile .	6 093 451	6 093 658
726 113	Mobilier și mașini de imprimerie .	798 002	798 458
541 139	Cheltuieli de administrație .	452 340	589 667
110 087 520	Depozite libere .	102 287 565	102 660 325
17 743 179	Conturi de valori .	22 938 192	22 168 010
40 439 106	Conturi curente .	41 653 032	41 313 373
510 857 987		640 517 041	650 839 984
	PASIV		
12 000 000	Capital .	12 000 000	12 000 000
30 135 439	Fond de rezervă .	32 081 780	32 081 780
4 432 204	Fondul amort. imobil. mobil. și mașin. imprim.	4 682 522	4 682 522
329 450 700	Bilete de bancă în circulație .	458 856 470	466 051 610
984 802	Dobânzi și beneficii diverse .	1 087 694	1 206 983
110 087 521	Depozit de retras .	102 287 565	102 660 325
23 767 322	Conturi diverse, sold .	29 521 014	32 156 763
510 857 987		640 517 045	650 839 984

Scomptul 5%
*) Dobânda 5%

AVIZ!

Am onoare a aviza onoratul public, că a sosit în mare transport **apa minerală de**

malnaș

cea mai plăcută apă pentru vin.

Cu stimă

Rubinstein Mór, Arad.

ARAD, WEITZER-U. 13.

D-na SZALKAI ÁRMIN

lucrează în timpul cel mai scurt în atelierul său de **BRODĂRII ȘI ALBITURI**, trusouri complete pentru femei, bărbați și copii, lucrate artistic și cu gust. — Brodării albe și colorate, lucrări cu aur, alb-turi, batiste, servete, millienuri, perini pentru divan, se află gata și se vând cu preț ieftin, — se află și nelucrate. **Domnișoare se primesc spre instruire.**

Numărul telefonului 23.

Ujj János,

stabiliment industrial de ciment, în Kisjenő-Erdőhegy și Nagyzerind. (Aradmegye).

Execută țevi de beton, plăci de pavaj, plăci de marmură artificială, terrazzo și mozaic, colonne, scări, lavițe, cărămizi, țigle, inele de fântâni cu fer, plăci sub sobe, vâlaie de ori-ce lungime, etc. etc.

Acest stabiliment lucrează și proiecte de cheltuieli și planuri pentru poduri de beton cu construcție de fer și pentru betonizarea trotoarelor.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătorie de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

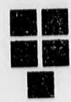
ANTONIU NOVOTNY, TIMIȘOARA-FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turharea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, a-montoase pe garanție de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o listă fiind astfel scutite de greșeli. — Sunt recomandate cu deosebire **CLOPOTELE GĂURITE**, de dânsul inventate și premiate în mai multe rânduri, care sunt provăzute în partea sutată și perioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în ton cu un clopot de 461 kilograme patentat după sistemul vechiu. — Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. — Prețuri-curențe ilustrate trimit gratuit.

Librăria Tribuna

ARAD, strada Deák Ferencz nrul 20. — Telefon nrul 502. —

Mare deposit de revizite de scris și cărți literare.

Ilustrate frumoase de Paști cu inscripții românești bucată costă 8, 10, 12 și 16 filleri plus porto postal ;
Zotti Hodoș, Poftă bună. Carte de bucate. Partea I și II à cor. 3 plus 10 fil. porto ;
Predicile ținute la mitropolia din București de mitropolitul Antim Ivireanul. Ediție nouă à cor. 1 plus 5 fil. porto ;
N. Iorga, Generalități cu privire la studiile istorice. Lectii de deschidere și cuvântări à cor. 1'50 plus 5 fil. porto ;
N. Iorga, Serisori domnești à cor. 1'50 plus 10 fil. porto ;
Ion Gorun, Lume năcăjită. Povestiri à cor. 2 plus 20 fil. porto ;
S. Mehedinti, Către noua generație à cor. 1'50 plus 10 fil. porto ;
Spiridon Popescu, Zori de Iulie. Nuvele și schițe à cor. 2 plus 10 fil. porto ;
Leon Tolstoi, Război și Pace roman istoric, trad. de Adrian Corbul vol. I cor. 1'50, vol. II 1'20 ;
Lazăr Șaineanu, Dicționar universal al limbii române-ed. II-a cu totul prelucrată și adăugită. Ortografia Academiei Române (cu 988 pagini) cor. 8 plus porto ;
D. Anghel, Fantome cor. 2 plus 20 fil. porto ;
I. Agărbiceanu, In intuneric nuvele à cor. 2 plus 20 fil. porto ;
Caton Theodorian, La masa calcului. Nuvele și schițe à cor. 1'50 plus 10 fil. porto ;
Virgil Caraiivan, Basme și legende străine. Traduceri din folklorul lumii à cor. 1'25 plus 10 fil. porto ;
Cincinat Pavelescu, Poesii cor. 3 plus 20 fil. porto ;
C. Collodi, Pățaniile lui Tândărică. (Povestea unei păpuși de lemn) cu 56 ilustrațiuni trad. din italienește de A. Buzescu à cor. 1'50 plus 20 fil. porto ;
Hai să rîdem! Almanachul revistei „Minerva” à cor. 1 plus 10 fil. porto ;
Nouă piese muzicale de Tiberiu Brediceanu ;
La sezătoare, Partitura pentru cant și piano à cor. 8 ;
Hora, (bis moll) pentru piano à cor. 1'50 ;
Quadrille compus pe motive românești à cor. 2 ;
Viorele, vals pentru piano ed. II-a à cor. 2 ;
Preludiu și Hora pentru piano cor. 2 ;
Rândunica, vals pentru piano, cor. 2 ;
Aurora, vals pentru piano, cor. 2 ;
Jocuri românești, Caetul I, II, III și IV bucată cor. 4 ;
Doine și cântece, Caetul II, III și IV à cor. 4 ;
Constantin Savu, Dor și iubire. Colecțiune de cântece pentru cor (mixt și bărb.) à cor. 2'50 ;
Ciparian Porumbescu Compozițiuni, 10 fascicule : Fasc. I-a 8 coruri bărbătești : „Deviza” (Pe-al nostru steag...), „La un nor”, „In pădure”, „Dup' un veac de suferință”, „O, zi frumoasă, ai sosit!”, „Marșul călărașilor”, „Ieri, o floare radioasă”, „Sunt arboros”, „Soșirea primăverii” à cor. 2 ; Fasc. II-a 6 coruri bărbătești : „Lacrime”, „Patria română”, „Luna Mai”, „Noapte co-

solatoare”, „Cântec sicilian”, „Romantă” (Luna suride...) à cor. 1'50 ; Fasc. III-a 7 coruri bărbătești : „Imn” (Pe cerul Bucovinei), „Cântec vânătoresc”, „Serenadă” (Zefirul în melodie), „Salutare”, „Numele tău”, „Românul”, „Imn festiv” à cor. 1'50 ; Fasc. IV-a 4 coruri mixte : „Oda ostașilor români”, „Frunză verde foi de nalbă”, „Cântecul Margaretei”, „Serenadă” (Dormi ușor) à cor. 1'20 ; Fasc. V-a „La malurile Prutului”, vals pentru cor. bărb. cu acompaniament de pian à cor. 1'50 ; Fasc. VI-a coruri mixte : „Frunză verde mărgărit” (cu sopran solo și acompaniament de pian), „Cât fi țara românească” (cu acompaniament de pian, „Noapte de primăvară” (mezzo-sopran, tenor și bas cu acompaniament de pian și vioară) à cor. 1'50 ; Fasc. VII-a „Bătrânească”, horă pentru pian 50 bani ; Fasc. VIII-a „Hora detrunchițiilor”, pentru pian 50 bani ; Fasc. IX-a „Peneș Curcanul”, horă pentru pian à 1 cor. ; Fasc. X-a „Potpourri de cântece naționale” pentru pian à 2 coroane.

Albume :

Expoziția generală română à 2 cor. ; Expoziția generală română à 2'50 ; Amintiri din România (cu ilustrații colorate) à cor. 2'50 ; Porturi naționale à cor. 2'50 ; Din București à cor. 2'50 ; Din Ardeal à cor. 5 ; Din Bucovina à cor. 5 ; Amintiri din războiul independenței à cor. 1'50 ; Amintiri din războiul independenței (formată mare) broșat cor. 5 ; (format mare) legat cor. 6 ; Armata Română (format 52 X 43 cm.) legată în pânză, cu titlu aurit. Originalele lucrate de pictorul T. Ajdukiewicz à cor. 15 ; Albumul Armatei Române artistic legată (format 46—36 cm.) à cor. 22.

Teodor Romul Popescu, Din Carpați à cor. 7'50 ; Prin Turnu Roșu spre România.

G. Dima, *Cântece și balade pentru o voce și pian* cu text român și german : 1. Dorința cor. 1'80 ; 2. De ce nu vii? cor. 1'80 ; 3. Peste vârfuri cor. 1 ; 4. Și dacă ramuri bat în geam cor. 1'30 ; 5. Somnoroase păsărele cor. 1'20 ; 6. Știi tu mândru? cor. 1 ; 7. Cântecul păstorului cor. 1'30 ; 8. Pe când soarele de vară cor. 1 ; 9. Biată inimă nșelată cor. 1'30 ; 10. Groza, baladă cor. 2'70 ; 11. Hoțărîre cor. 1 ; 12. Noi trei cor. 1 ; 13. Ștefan Vodă și codru, baladă cor. 1'80 ; 14. Trădare*90 fil. ; 15. Curcile cor. 1'30 ; 16. A venit un lup din crâng cor. 1'75. La fiecare caet să se adauge 10 fil. pentru porto.

I. Scarlatescu, Poeme românești : Pentru voce și piano à cor. 5.

Tablourile lui Gligorescu la Arad. La librăria Tribuna se află de vânzare 20 reproduceri de pe tablourile lui Gligorescu. Mărimea unui tablou cu passepartout cu tot e 67 X 28 cm. Bucata costă cor. 2'50 plus porto și embalage. Titlul tablourilor e următorul : Ciobănaș pe Valea Prahovei. Ovreii din Galiția. Primăvara. Rodica. La pășune. La vatră. Nud. Bălcu la Bacău. Intoarcere dela bălcu. M. Sa Regele Carol I. Mica Bretonă. Interior la Vitré. Tărăncuța cu viței. Apus de soare la Barbison. Lucrând. Horă. M. Sa Regina Elisaveta. Colț de atelier. Portretul picturului. Pe plaiu. La cerere se pun în cadre moderne.

A. Bena, Nu m'abandona. Romantă pentru voce și piano à cor. 1'20 ; Sboar'al nopții negru flutur. Romantă pentru voce și piano à cor. 1'50.

G. Dima, *Cântece populare românești pentru o voce cu acompaniament de pian* cu text român și german : 1. Mândruță de demult cor. 1 ; 2. Jelui-m'ăș și n'am cui cor. 1'30 ; 3. Vai mândruță dragi ne-avem cor. 1 ; 4. Hei, cei, măi! cor. 1'30 ; 5. De-ar fi trăznit Dumnezeu cor. 1'80 ; 6. Sub fereastra mândrii mele cor. 1'30 ; 7. O, ce veste minunată cor. 1 ; 8. Doamne Isuse Hristoase cor. 1 ; 9. Leagăn verde cor. 1 ; 10. O inimă intristată 90 fil. ; 11. Hop, țurcă-furcă! cor. 1 ; 12. Ciobanul, coroane 1'30.

BICICLE

de renume mor

THE CHAM

și PREMII

cu osie campar
 roată automată
 ranță de 3 și 5
 nici o ridicare
 precum și părț
 gumă interioară
 lampe, pedale,
 urma circulației
 trimite și în p
 cump

Lăr

mare comer

Budape

Filiale: Boro

Catalogul de lu

1911.

19 Martie

168 709 56

1 251 27

105 778 47

25 310 61

11 999 92

17 956 80

4 293 62

6 020 64

726 11

541 13

110 087 52

17 743 17

40 439 10

510 857 98

12 000 00

30 135 43

4 432 20

329 450 70

984 80

110 087 52

23 767 32

510 857 98

Num

stabilir
 in Kije

Execută
 plăci de
 mozaic,
 țigle, ine
 sobe, vâ

Acest st
 de chelt
 de beton
 tru

**PEPINIERELE
VÁSÁRHELYI & HAIDU
BIHARDIÓSZEG.**

Un milion vițe americane altoite cu și fără rădăcini de 1 an și 2 ani.

Cultivează și lificază cele mai alese soiuri: *Komâne, Franceze și Ungare* — Servește cu cele mai renumite vițe de *Delaware* producătoare de cel mai fin și bine plătit vin, recunoscut în lume. — Comandele se efectuează prompt și în calitate inecșionabilă garantată, cu 30—40% mai ieftine ca la toate pepinierele din Ungaria și România. Vițele noastre toate sunt autentice, selecționate, dezvoltate, cu rădăcini mari și vițuroase ca de 2 ani, lăstar i crescuți peste 50—100 cm. și portaltolul în perfecta stare a sănătății, după cum testează certificatul din *Catalogul* mai recent, care la cerere se trimite ori și cui gratis și franco. —

Este în interesul on. public, că fiind cererile foarte multe, să grăbească cu comenzile spre a putea avea varietățile dorite. La cerere sunt rugați a ne arăta adresa exactă și că în care zi ar cu ce în anuțul nostru.

Prima fabrică de trăsuri, cu instalațiuni de mașini este a lui

Kovács István

TEMESVÁR-JÓZSEFVÁROS
str. Fröbel nr. 58 (casa proprie),
fabricant de trăsuri și autocaroserie
furnizorul postelor reg. ung. și mehanizme-
lor militare.

Mare deposit permanent de totfelul de trăsuri și calesse noi și folosite. Atelier de reparatură. Ateliere de făurire, rotarie și de lustruit.

**Vânzare de
altoi de viță**

de vie nobilă și pomi altoiți.

Cine vooește să aibă o grădină frumoasă de viță de vie ori poame, să se adreseze cu încredere la pepinaria condusă conform cerințelor științifice a lui

**Vityé Miklós, Ós-Csánád,
Torontálmegeye.**

unde se află altoi nobili de pomi și diferite speci de viță de vie nobilitate și americană.

Pentru dessert: meri, peri, ciresi, pruni, vișini, perseci, ringlote și nuci. — Prenotări pentru toamnă și primăvară primesc ori și când. Catalog ilustrat trimis franco și gratuit.

Pentru sezonul de Paști și Rusalii!

Recomand magazinul meu bogat asortat în :

pălării de bărbați, albituri, cravate și mișo, Mare asortiment de pălării de băieți pe lângă prețuri fixate. Totdeodată recomand atelierul meu de blănărie

pentru toate lucrările ce cad în branșa aceasta pe lângă serviciul cel mai prompt.

Cu stimă:

**IOAN BĂLINT „JÁNOS“
Timișoara-Fabric. Palatul orașului.**

Câteva cuvinte asupra boalelor secrete!

E trist, — dar în realitate adevărat că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupești sunt atrofiați și cari în urma ușurinței din tinerete și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva căruia omenii să și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere neacuzabile aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințios, care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al Dr.-ului **PALOCZ**, medic de spital, specialist (Budapesta IV. Muzeum Körut 13. unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trupești ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de boală, chinurile sufletești i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiunilor zilnice dr. **PALOCZ** vindecă deja de ani de zile repede și radical cu metodu său propriu de vindecare, chiar și cazurile cele mai negleșite, ranele sifilice boalele de țeve, bășică, nervi și șira spinării, Inceputurile de confuzie a minții, urmările onaniei și ale sifilisului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămăturile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeiești. Pentru femei e sală de așteptare separată și eșire separată. În ceea ce privește cura, depărtarea nu este piedică, căci dacă cineva, din orice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marea de răspuns). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimite ficăruia. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Duminea până la 12 ore a. m. Tratament și cu Salvarsanul Ehrlich 606. Adresa: Dr. **PALOCZ**, medic de spital, specialist în Budapesta, dela 1 Noemvre IV., Muzeum-körut 13.

În atenția celor ce zidesc case!

TEODOR CIOBAN

ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARHITECT
ARAD, Str. Deák-Ferencz 20.

Cu onoare încunoștințez pe on. public, că în branșa arhitectonică execut tot felul de întreprinderi, transformări de zidiri vechi, repararea de bisericile române și școli, precum și zidirea lor.

Cu planuri și bugete servava cu prețuri cât se poate de moderate. Comanda primează atât în loc, cât și în provincie. Rugând aprijinul on. public română servez

Cu stimă
Teodor Cioban.

Ces. și rag. privilegiatela
**Bandage pentru
surpături**
cu pelote de gumi pneumatice, sunt cele mai perfecte.

Corsete pentru doamne și domni, în toate cazurile de vătămături și morburii ale părților corporale inferioare.

Giorapi de gumi pentru mărire de arterii și vine.

Mâni și picioare artificiale în cazuri de amputări

Aparate ortopedice pentru marea și sprinjinit (cărți).

Corsete artificiale pentru defecte corporale. Aparate ortopedice pentru băieți și fetițe, precum și tot soiul de articli pentru sanatori se confecționează după cele mai nouă sisteme și mai modernă tehnică cu prețuri moderate originale de fabrică.

Cele mai nouă liste de prețuri ilustrate, cari conțin c-a. 3000 ilustrațiuni și îndrumări de folosință se trimit la cerere gratuit și franco de către „Fabrica ces. și rag. priv. de bandage și specialități medicale a lui

**KELETI I. BUDAPEST, IV., Prov.
Koronaherczeg-ut. 17.**

Fondată 1878.

Telefon 13—76.

Orova Károly,

inginer-mechanic diplomat.

Budapest, V., Kálmán-utca 24.

Telefon 146-38.

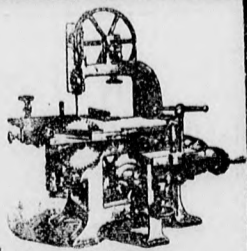
Reprezentantul fabricii de lucrare a lemnului de specialitate **TEICHERT & SOHN, LIEGNITZ.**

Specialități: Herestraie rapide și cu două tăiușuri, instalare completă de herestraie cu aburi și uzine. Garnituri pentru tăiatul lemnului cu elevator sigur.

Mare depozit în mașini și unelte pentru lucrarea lemnului pe seama măsarilor și inginerilor.

Condițiuni favorabile de plată!

Catalog trimis gratuit!

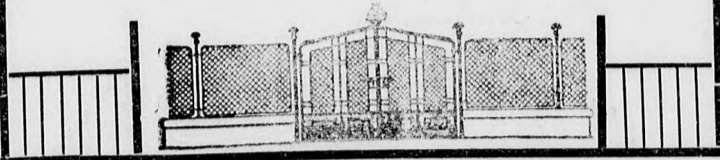

Pásztori Sándor, fabrică de împletituri, matrațe din sârmă și rolete de fier.

Brașov-Brassó, Strada Spitalului 32.

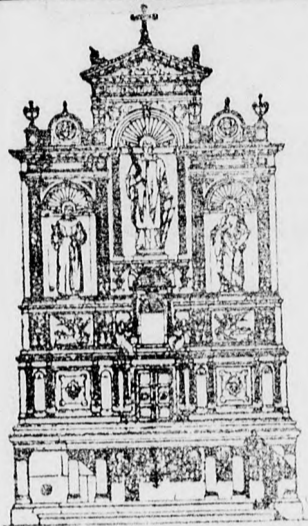
Grilaje și porți fabricație proprie, execuție simplă și frumoasă, matrațe din sârmă cu rame de fier ori lemn, paturi de închis cu matraj cu arcuri, cea mai bună calitate. Împletituri și grădele pentru mori și fabrici, pentru scopuri economice și de gospodărie. — Coșuri de sârmă, gratate, sârmă împletită, ob'oane, cotețe și alte lucrări de brânse, se execută pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Catalog ilustrat gratuit și franco.

Bittenbinder József,

sculptor și arhitect de altare, Temesvár-Józsefváros, Bonác-utca 16 sz.

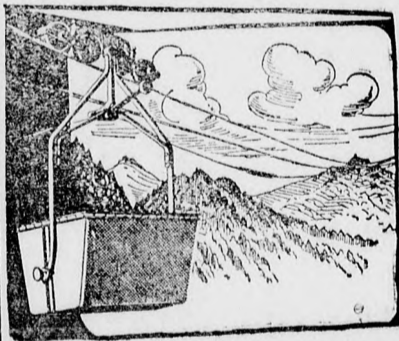

Face toffelul de mobilier de biserică, așa ca: Iconostase și altare, statui de piatră și lemn, amvoane și scaune de spovedanie, Siciul Domnului, Grotă Mariei de Lourd, cristelnițe, icoane de stațiune, sculptură în relief sau pictură, străni, pictură de biserică și altare.

Renovează în stil altare vechi, amvoane și statui, aurește și marmorează. Prețuri convenabile, preliminar de spese și planuri gratuite. — Dacă sunt chemat pentru examinarea lucrului, mă duc oriunde pe cheltuiala mea proprie.

Fabrica de mașini LAUFER JÓZSEF,

BUDAPEST, VI., PALOTAI-UT 15-11.

Linii funiculare, șghiaburi de precipitat vagoanele pentru mine, osii de transmisii brevetate »Balon«, cângi automate de descărcat, macazuri, mașini de remorsaj cu lanțuri sau frânhii. Aranjamente Skips și de încărcat, elevatoare și transportoare, etc.

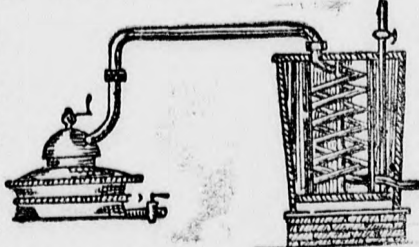
Papp K. orologer de turnuri, lăcătuș artistic de zidiri și mașini, precum și lucrări de aramă.

Temesvár-Gyárvaros, Fő-utca 34. sz.

Pregătește Mașini pentru fabricarea de gheață, pentru răcire, aparate de ars rachie și fabricarea be ei, spaducte de mare presiune și reparațiile necesare, cu prețuri ieftine. —

Oroloage de turn

construcția cea mai nouă și solidă, pentru biserică și școli, precum și reparațiile astorfel de oroloage se efectuează cu conștiință și ieftin. — Catalog gratuit. La privirea lucrării se prezintă pe chelt.

Să ne credeți că este în interesul D-voastră dacă comandați coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate cosi ziua întreagă deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele și moi nu se găesc între ele. Pentru trăinicia fiecărei bucăți garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. la comande de 10 Preful : 1 buc. 1-80 1-90 2.- 2-20 2-40 2-50 2-60 cor. buc. 1 se dă rabat.

Comandele se pot face prin trimiterea banilor înainte sau pe lângă rambursă la **Lengyel Testvérek** magazin de coase „Koronagyémánt” Kaposvár, Fő-utca 22 T.

Fabricant de cuptoare de lut.

SCHÖN JÓZSEF, Lugos

Szt. István-u. 36. Kossuth-u. 21.

Atrage atențiunea on. public că primește pregătirea a ori-ce fel de

cuploare

descărcare și zidirea vetrelor de fert cu prețuri convenabile și pe lângă serviciu prompt și conștiințios.

Comandele se execută imediat.

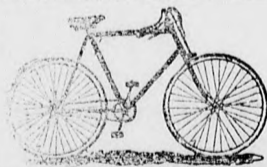

Cele mai bune fabricații de

PUȘTI de VÂNAI

puști flobert, revolvere și pistoale Bulldog, pecum și toffelul de gloanțe și praf de pușcă, cu prețuri ieftine.

Cele mai excelente fabricații de **MAȘINI DE CUSUT** pentru familii și industrie.

BICICLETE

să căpătă cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă plătiri convenabile în rate.

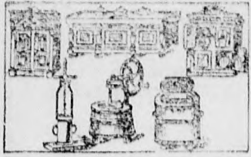
Mândria oricărei gospodine este pâinea bună și frumoasă! în locul dospirii îndelungate și frământării obositoare, este de recomandat mașina „IDEAL” pentru dospirea și frământarea pâinii, premiată în mai multe rânduri, la expoziția de lucruri casnice din Timișoara 1908 distinsă cu »Medalie de aur« și »Diplomă«.

Toate aceste se pot comanda dela **KALENDA JÁNOS** Nagyvárad, Piața Szent László-ier.

STILLER JÓZSEF fabrică de dulapuri de gheață brevetate :
Fabrica și biroul: Budapesta, VII., Kazinczy-utca 6/b. Telefon: 12-83.
(Mai înainte în Nagydíófa-u. 22).

Recomandă dulapuri de gheață scutite prin lego, cea mai bună construcție pentru răciră berei, apei, untului, cârnii pentru trebuințe gospodărești, mașini și rezervoare de înghețată, instalații pentru bolta și cele mai noi conditoare. CATALOG ilustrat despre articolele anunțate mai sus și despre răcitoarele pentru carne și bucate, recitoare cu aer condensat pentru bere, la cerere se trimit gratuit și poșta franco.

Unicul proprietar:
Stiller József,
BUDAPESTA, VII., Kazinczi-utca nr. 6/B.

Pentru a preveni eventuale greșeli, atrag atențiunea on. clienți, că fabrica mea de dulapuri de gheață, există de 36 de ani și să nu fie confundată cu alte fabrici de aceasta bransă, dar de dată mai nouă.

Cu stință: **STILLER JÓZSEF.**

Cel mai mare depozit de cuptoare de olane

Michail Wagner

fabricant de cuptoare și olar
BESZTERCZE, Ungargasse nr. 12.

Recomandă cuptoare de olane, căminuri, cuptoare pentru bucătărie; fabricație proprie, pe lângă prețuri moderate, modele simple până la cele mai complicate în culori variate și moderne.

Totfelul de reparaturi și prefaceri se efectuează cu prețuri convenabile.

Comande pentru băi de vană și captușirea pereților se fac de asemenea din asortimentul depozitului.

Prăvălie nouă!

PREVARITURA ÉS MANDL

PRĂVALIE DE ARTICLI DE MODĂ PENTRU

BĂRBAȚI ȘI FEMEI, PRĂVALIE DE ALBITURI

BISERICA-ALBĂ (FEHÉRTEPLOM) str. Vásár nr. 68.

Aducem la cunoștința on. public din BISERICA-ALBĂ și jur, că în magazinul nostru de articli de modă pentru bărbați, femei și de albituri se capătă următoarele mărfuri excelente și moderne cu prețuri fixe foarte ieftine:

ARTICLI PENTRU BĂRBAȚI: cămeși albe și în culori, pantaloni albi, gulere, manșete, cravate, năframuțe, mănuși de ață și de piele, cioropi, bastoane, ploiere, tabachere, pungii, etc.

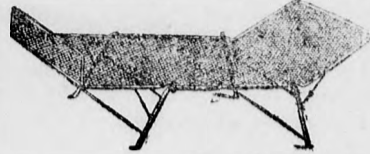
ARTICLI PENTRU FEMEI: cămeși, halaturi, gulere brodate, năframuțe, ciorapi, rocuri brodate, mănuși de ață și de piele, ploiere, parasole, corsete veritabile franceze, voaluri pentru mirese și pentru față, reticule, jupoane, șorțuri.

ARTICLI MĂRUNȚI: dantele, totfelul de mătăsuri pentru decoruri, precum și totfelul de articli mărunți.

REPARATIE TIPOGRAFIEI „CONCORDIA” ARAD.

PROHÁSZKA JÁNOS
FABRICANT DE MOBILE DE FER ȘI DE ARAMĂ

Budapesta, VI., str. Gróf Zichy Jenő nr. 46.

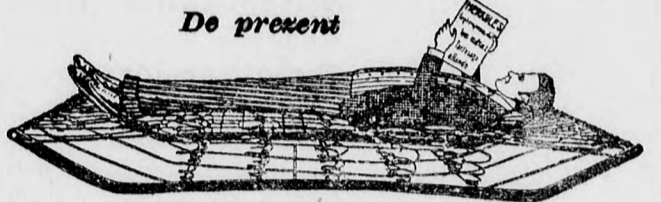

Durmi tul sănă-
tos lungeste
viața!

Mai înainte

De prezent

Aparat ușor și veritabil de aramă, liber de insecte și de praful cor. 18—
Matrațe de sistem vechiu, cu corzi așezate se reparază ieftin. Cor. 17—
Matrațe cu corzi din fier . . . . . Cor. 17—
Paturi de fier cu decorație de aramă, cu matrațe din fier . . . . . 32—
Paturi de aramă cu matrațe din fir bun . . . . . 72—
Paturi de fier cari se pot închide, cu 3 matrațe . . . . . 17—
Matrațe de fir cu cadre de fier, executate bine 11-50
Matrațe de fier în cadre de lemn . . . . . 7—

Vânzare de mobile de fier și aramă cu prețuri foarte ieftine.

Cel mai ieftin izvor de cumpărare de haine gata pentru : bărbați, băieți și copii :

Moskovitz Zs.
magazin de haine
ARAD (Palatul teatrului).

Asortiment bogat de haine și pardesii foarte elegante; mare asortiment de pardesie „Șaguna” pentru domnii preoți, veste pentru preoți și pantaloni, precum și pelerine negre pentru preoți.

Serviciu culant! Prețuri ieftine!
Telefon pentru oraș și comitat: 534.

Anul

ABONAMENT

Pe un an . . . . .

Pe jumătate an . . . . .

Pe 3 luni . . . . .

Pe o lună . . . . .

Pentru România

Pe un an . . . . .

Telefon

pentru oraș și comitat: Nr. 7

(F.)

face cu ș

afară de

de relații

tregi și,

politice e

faritor în

ar trebui

curent cu

Nădejde,

neamului

atunci, că

conștient

și efectul

produce

garia.

Poli

cut-o ma

mului în

temeliile

Pe cât d

curial di

liberalism

a Monar

patia tut

austriacă

vilegiate

ghiar, pe

hieii, în

Și

haosul d

de autor

politice

trialism,

un fede

sburgic.

face asp

sărbilor,

celorlalt

drept v

ghiarilor

Inl

poare t

gelozii

tori ai

cât și

fiind co

turat, t

cadrele

popovic

unite a

desprin

că nu

popoare

celor f

litice

egalei

In

slovaci

putea,

impuie

forma

E